

2008 spalio 30

Nr. 20 / 308

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

ISSN 1392-6098

Bažnyčios žinios

Popiežius

Benediktas XVI PAMOKSLAS PER ŠV. MIŠIAS PRADEDANT VYSKUPŲ SINODĄ	2
KALBA PRADEDANT VYSKUPŲ SINODĄ	4
KREIPIMASIS Į VYSKUPŲ SINODĄ	5

Popiežiaus katechezės

Benediktas XVI SEPTINTOJI KATECHEZĖ APIE PAULIŲ: PAULIAUS SANTYKIS SU ISTORINIŲ JĖZUMI	6
AŠTUNTOJI KATECHEZĖ APIE PAULIŲ: PAULIAUS MOKYMAS APIE BAŽNYČIĄ	8

Bažnyčia Lietuvoje

Konferencija Lietuvos jėzuitų provincijos 400 metų jubiliejui paminėti	10
Atsinaujinimo diena	11
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	13
Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas	15
Kaišiadorių vyskupijos kunigų susirinkimas	15
Tarptautinė mokslinė konferencija „Zenonas Ivinskis ir Lietuvos praeities tyrimai“	17

Homilijos

DOVANA IR UŽDUOTIS 33 eilinis sekmadienis (A)	19
KARALIUS IR TEISĖJAS Kristus, Visatos Valdovas (A)	20

Bažnyčia pasaulyje

Dievo žodžiui skirta Vyskupų sinodo svarstybos Benediktas XVI kanonizavo keturis palaimintuosius	21 23
---	----------

Benediktas XVI

Pamokslas per šv. Mišias pradėdant Vyskupų sinodą

2008 10 05

Gerbiami broliai vyskupai ir kunigai,
brangūs broliai ir seserys!

Pirmajame skaitinyje iš pranašo Izaijo knygos ir tekste iš Morkaus evangelijos mūsų liturginiam susirinkimui pateikta įtaigi Šventojo Rašto alegorija, tai vynuogyno, apie kurį jau girdėjome pastaraisiais sekmadieniais, įvaizdis. Evangelijos pasakojimo pradžioje tekstas susijęs su Izaijo knygoje aptinkama „giesme apie vynuogyną“. Ši giesmė, kuriai būdinga rudeniška vynuogių rinkimo aplinka, yra nedidelis hebrajų poezijos šedevras, turėjęs būti Jėzaus klausytojams gerai žinomas. Joje minimas vynuogynas, kaip galime spręsti iš kitų pranašų nuorodų (plg. Oz 10, 1; Jer 2, 2; Ez 17, 3–10; 19, 10–14; Ps 79, 9–17), žymi Izraelį. Dievas savo vynuogynu, t. y. išrinktąja tauta, rūpinasi lygiai taip, kaip sužadėtinis savo sužadėtine (plg. Ez 16, 1–14; Ef 5, 25–33).

Vynuogyno, lygiai kaip ir vestuvių, įvaizdžiu nusakomas Dievo išganomasis planas; tai jaudinanti Dievo sandoros su savo tauta alegorija. Evangelijoje Jėzus vėl pasitelkia Izaijo giesmę, tačiau pritaiko ją savo klausytojams bei išganymo istorijos naujai valandai. Akcentuojamas nebe vynuogynas, bet vynininkai, iš kurių šeimnininko tarnai jo vardu reikalauja nuomos mokesčio. Tačiau jie nesvetingai sutinkami ir net nužudomi. Čia iškart kyla mintis apie išrinktąją tautą ir Dievo pasiųstų pranašų likimą. Galiausiai vynuogyno savininkas pamėgina paskutinį kartą: jis išsiunčia savo sūnų, įsitikinęs, kad bent jis bus išgirstas. Bet atsitinka priešinga: vynininkai jį nužudo kaip tik dėl to, kad jis yra šeimnininko sūnus ir paveldėtojas, tikėdamiesi taip nesunkiai užvaldyti vynuogyną. Tad čia, palyginti su skundu dėl socialinio teisingumo Izaijo giesmėje apie vynuogyną, regime kokybinį šuolį. Čia aiškiai matome, kaip šeimnininko reikalavimų paniekimas virsta panieka jo asmeniui: čia kalbama ne apie paprastą atsisakymą paklusti dieviškajam priesakui, bet apie paties Dievo atmetimą: aikštėn išnyra Kryžiaus slėpinys.

Tai, kas čia Evangelijoje smerkiama, kreipiama į mūsų mąstymą bei elgesį. Kalbama ne tik apie Kristaus „valandą“, Kryžiaus anuo momentu slėpinį, bet apie

Kryžiaus buvimą visais laikais. Pirmiausia kreipiama į tautas, kurioms paskelbta Evangelija. Žvelgdami į istoriją, neretai turime konstatuoti, jog nenuoseklūs krikščionys yra šalti ir neklusnūs. Dėl to Dievui tekdavo, niekada neatsiimant savo išganymo pažadų, dažnai griebtis bausmės. Čia spontaniškai į galvą ateina sparčiai suklestėjusios ir išnykusios pirmosios krikščionių bendruomenės; šiandien jos teprisimenamos istorijos knygose. Argi to negali būti ir dabar? Kadaisė tikėjimo ir pašaukimų kupinos tautos, veikiamos tam tikros šiuolaikinės kultūros griauamosios įtakos, vis labiau praranda savo tapatybę. Yra žmonių, nutariančių, jog „Dievas yra miręs“, paskelbiančių „dievu“ save pačius ir tikinčių, jog jie patys yra vieninteliai savo likimo kūrėjai ir pasaulio šeimnininkai. Atsikratęs Dievo ir iš jo išganymo nebesitikintis žmogus mano galįs daryti viską, kas jam patinka. Jis tampa vieninteliu savo paties bei savo elgesio matu. Bet ar žmogus tikrai laimingas, išstumdamas Dievą iš savo horizonto, paskelbdamas, kad Dievas „miręs“? Ar jis tada tikrai pasidaro laisvesnis? Ar trokšdami bet kokia kaina būti savo pačių šeimnininkais ir pasidaryti vieninteliais kūrinių viešpačiais žmonės tikrai statydina visuomenę, kurioje vyrauja laisvė, teisingumas ir taika? Argi veikiau tada, kaip rodo kasdienės naujienos, neplinta savavališka valdžia, savanaudiški interesai, neteisingumas, išnaudojimas, visokiausia prievarta? Visa tai lemia, kad žmogus jaučiasi dar vienišesnis, o visuomenė tampa vis labiau susiskaldžiusi ir padrikusi.

Tačiau Jėzaus žodžiuose glūdi pažadas: vynuogynas nebus sunaikintas. Nesąžiningus darbininkus palikdamas jų likimui, Viešpats nenusigręš nuo vynuogyno, bet patikės jį kitiems, sąžiningiems, tarnams. Šitai rodo, kad kai tikėjimas silpsta ir jam iškyla pavojus sunykti kai kuriose srityse, visada rasis jį priimti pasirengusių tautų. Būtent todėl Jėzus mus 118 psalmės žodžiais patikina, kad jo mirtis nereiškia Dievo pralaimėjimo: „Akmuo, kurį statytojai atmetė, tapo kertiniu akmeniu“ (22 eil.). Po savo smurtinės mirties jis neliks kape. Priešingai: tai, kas atrodė kaip visiškas pralaimėjimas, žymi galutinės pergalės pradžią. Jo skausmingas kančias bei mirtį ant kryžiaus lydi prisikėlimo šlovė: vynuogynas ir toliau duos vynu, o šeimnininkas „išnuomos vynuogyną kitiems vynininkams, kurie, atėjęs metui, atiduos vaisių“ (Mt 21, 41).

Vynuogyno įvaizdis su visu savo moraliniu, mokumu bei dvasiniu poveikiu pasikartoja pasakojime apie Paskutinę vakarienę, Viešpačiui per atsisveikinimą su apaštalais tariant: „Aš esu tikrasis vynmedis, o mano Tėvas – vynininkas. Kiekvieną mano šakelę, neduodančią vaisiaus, jis išpjauja, o kiekvieną vai-

singą šakelę apvalo, kad ji duotų dar daugiau vaisių“ (*Jn 15, 1–2*). Velykų įvykis išganymo istorijai buvo lemiamą pervarta: jos pagrindiniais veikėjais taps „kiti vynininkai“, kurie kaip daigai, tikrosios vynmedžio šakelės, įskiepyti į Kristų duos daug amžinojo gyvenimo vaisių (plg. Pradžios malda). Tarp šių vynininkų įskiepyti į Kristų, norintį tapti „tikruoju vynmedžiu“, esame ir mes. Melskime Viešpatį, kad jis, Eucharistijoje dovanojantis mums savo kraują ir patį save, padėtų duoti vaisių amžinajam gyvenimui ir mūsų laikams.

Šių biblinių tekstų mums perteikiama paguodžianti žinia yra tikrumas, jog paskutinis žodis tenka ne blogiui ir mirčiai, bet kad galiausiai nugalės Kristus. Visada! Bažnyčia nenuilstamai skelbia šią linksmają naujieną, ir ji šitai daro ir šiandien šioje bazilikoje, dedikuotoje tautų apaštalui, kuris pirmasis paskelbė Evangeliją didelėje Mažosios Azijos ir Europos dalyje. Šią žinią ypatingu būdu atnaujinsime per XII paprastąjį visuotinį Vyskupų sinodo susirinkimą, kurio tema – „Dievo žodis Bažnyčios gyvenime ir misijoje“. Nuoširdžiai norėčiau pasveikinti jus, brangūs Sinodo tėvai, ir visus, kurie šiame susitikime dalyvauja kaip ekspertai, stebėtojai ir ypatingieji svečiai. Vyskupų sinodo generaliniam sekretoriui bei jo bendradarbiams norėčiau padėkoti už daug jėgų reikalaujančią darbą, jų atliekamą per šiuos mėnesius, ir palinkėti, kad jų pastangos duotų kuo geriausių vaisių ateinančiomis savaitėmis.

Dievas kalba, visada tikėdamasis atsakymo; jo išganomasis veikimas visuomet reikalauja žmogaus bendradarbiavimo; jo meilė laukia atitiktens. Niekada, brangūs broliai ir seserys, neturi nutikti tai, kas Biblijoje parašyta apie vynuogyną: jis „tikėjosi, kad augins vynuoges, bet priaugino rūgštuolių“ (plg. *Iz 5, 2*). Tik Dievo žodis gali gilumoje perkeisti žmogaus širdį, todėl taip svarbu, kad pavieniai tikintieji ir bendruomenės vis nuodugniau pažintų Dievo žodį. Sinodinis susirinkimas gilinsis į šią Bažnyčios gyvenimui bei misijai pamatinę tiesą. Maitintis Dievo žodžiu Bažnyčiai – pirmutinė ir pagrindinė užduotis. Juk jei Evangelijos skelbimas yra jos egzistavimo ir misijos pagrindas, tai tada Bažnyčiai, idant jos skelbimas nepaisant ją sudarančių žmonių silpnumo bei varganumo būtų įtikinamas, privalu pažinti ir gyventi tuo, ką ji skelbia. Be to, žinome, kad Dievo žodžio skelbimo, vadovaujantis Kristaus pavyzdžiu, turinys yra Dievo karalystė (plg. *Mk 1, 14–15*). Tačiau Dievo karalystė – tai pats Jėzus, savo žodžiais bei darbais siūlantis išganymą visų laikų žmonėms. Šiame kontekste įdomi šventojo Jeronimo mintis: „Kas nepažįsta Raštų, tas nepažįsta nei Dievo galios, nei jo išminties. Nepažinti Rašto

reiškia nepažinti Kristaus“ (Izaijo knygos komentaro prologas: *PL 24, 17*).

Šiais šventojo Pauliaus metais išgirsime nepaprastai atkaklų tautų apaštalo šūksnį: „Vargas man, jei neskelbčiau Evangelijos!“ (*1 Kor 9, 16*), šūksnį, primygtinai akinantį kiekvieną krikščionį stoti Kristaus tarnybon. „Pjūtis didelė“ (*Mt 9, 37*), – šitai dieviškasis Mokytojas sako šiandien ir mums: daug kas dar nėra jo sutikęs ir laukia pirmojo Evangelijos paskelbimo; kiti, nors ir krikščioniškai išauklėti bei išlavinti, yra atvėsę, ir su Dievo žodžiu juos tesieja paviršutinis ryšys; treči nuo tikėjimo praktikos atitolo, ir tokiems būtina naujoji evangelizacija. Kaip ir anksčiau, netrūksta geros valios žmonių, keliančių pamatinius gyvenimo ir mirties prasmės klausimus, į kuriuos patenkinamai atsakyti tegali Kristus. Todėl visų žemynų tikintiesiems privalu būti pasirengusiems kiekvienam įtikinamai atsakyti apie juose gyvenančią viltį (plg. *1 Pt 3, 15*), džiugiai skelbti Dievo žodį ir bekompromisiškai gyventi Evangelija.

Gerbiami ir brangūs broliai, tepadeda mums Viešpats per ateinančias Sinodo darbo savaites kartu panagrinėti, kaip šiais laikais galėtume kuo veiksmingiau skelbti Evangeliją. Visi jaučiame, kaip svarbu padaryti Dievo žodį savo gyvenimo centru, priimti Kristų kaip vienintelį mūsų Atpirkėją, kaip Dievo karalystę asmens pavidalu, idant jo šviesa nutviektų kiekvieną žmogaus gyvenimo sritį – šeimą, mokyklą, kultūrą, darbą, laisvalaikį ir kitas visuomenės bei mūsų gyvenimo plotmes. Dalyvaudami Eucharistijoje, vis labiau suvokiame artimą Dievo žodžio skelbimo ir Eucharistijos aukos ryšį: tai vienas ir tas pats slėpyns. Todėl Vatikano II Susirinkimas pabrėžia: „Kaip uolus dalyvavimas eucharistiniame slėpinyje ugdo Bažnyčios gyvastingumą, taip galima tikėtis, kad iš augančios pagarbos Dievo žodžiui, kuris išlieka per amžius, suklestės naujas dvasinis gyvenimas“ (*Dei Verbum, 26*).

Teleidžia Viešpats mums, kupiniems tikėjimo, artintis prie dvigubo Dievo žodžio ir Kristaus Kūno ir Kraujo stalo. Teišrūpina mums šią dovaną Švenčiausioji Mergelė Marija, kuri „dėmėjosi visus šiuos dalykus ir svarstė juos savo širdyje“ (*Lk 2, 19*). Tepamoko ji mus įsiklausyti į Šventąjį Raštą bei jį apmąstyti brendimo procese, kuriame niekada nevalia vieno nuo kito atskirti proto ir širdies. Tepadeda mums ir šventieji, pirmiausia šventasis Paulius, kurį šiais metais vis geriau atrandame kaip Dievo žodžio bebaimį liudytoją ir skelbėją. Amen!

Benediktas XVI

Kalba pradedant Vyskupų sinodą

2008 10 06

Brangūs broliai vyskupai,
brangūs broliai ir seserys!

Sinodo pradžioje Valandų liturgija mums pateikia ištrauką iš didžiosios 119 psalmės apie Dievo žodį: joje aukštinamas Dievo žodis, reiškiamas Izraelio džiaugsmas, kad jis šį žodį pažįsta, o per jį – Dievo valią bei veidą. Norėčiau kartu su jumis apmąstyti kelias šios psalmės eilutes.

Ištrauka prasideda taip: *In aeternum, Domine, verbum tuum constitutum est in caelo... firmasti terram, et permaneat* („Tavo žodis, Viešpatie, tveria amžinai, – tvirtai jis laikos danguje... tu padėjai žemę į vietą, ir ji tebestovi“). Prisiminkime Jėzaus žodžius, pratęsiančius psalmę: „Dangus ir žemė praeis, bet mano žodžiai nepraeis.“ Žmogiškai kalbant, žodis, mūsų žmogiškas žodis, iš tikrųjų yra beveik niekas, kvapsnis. Vos ištartas, jis išnyksta. Jis, regis, būtų tarsi niekas. Tačiau jau žmogaus žodis turi neįtikėtinos galios. Tais žodžiais kuriama istorija, žodžiai teikia minčiai pavaldą, o mintis duoda pradžių žodžiams. Būtent žodis formuoja istoriją, tikrovę.

Negana to, Dievo žodis yra visko pagrindas, tikroji tikrovė. Norėdami būti realistai, turime šia tikrove remtis. Turime pakeisti savo įsivaizdavimą, kad materija, tvarūs daiktai, kuriuos galima paliesti, yra tvaresnė, tikresnė tikrovė. Kalno pamokslo pabaigoje Viešpats kalba mums apie du pamatus, ant kurių galima statyti savo gyvenimo pamatą, – smėlį ir uolą. Tas, kas statydina ant smėlio, statydina vien ant regimų ir apčiuopiamų dalykų – sėkmės, karjeros, pinigų. Visa tai atrodo kaip reali tikrovė. Tačiau vieną dieną šitai išnyks. Šiandien tai parodo dviejų didelių bankų žlugimas: pinigai išnyksta, jie – niekas. Tad visi dalykai, atrodantys esą reali tikrovė, kuria galime kliautis, tėra antrinio plano tikrovė. Kas savo gyvenimą ant tokios tikrovės – materijos, sėkmės, regimybės – stato, tas statydina ant smėlio. Tik Dievo žodis yra visos tikrovės pamatas, jis tvirtas kaip dangus, maža to, jis daugiau negu dangus, tai – tikrovė. Todėl turime pakeisti savą realizmo supratimą. Realistas yra tas, kuris Dievo žodį, šioje tikrovėje atrodantį silpną, pripažįsta visų dalykų pamatu. Realistas yra tas, kuris savo gyvenimą statydina ant pamato, kuris neišjudinamas. Tad pirmosiomis psal-

mės eilutėmis esame kviečiami atrasti, kas yra tikrovė ir kaip surasti savo gyvenimo pamatą, kaip statydinti gyvenimą.

Kitoje eilutėje sakoma: *Omnia serviunt tibi* („Visa tau tarnauja“). Visi dalykai kyla iš Žodžio, jie Žodžio sukurti. „Pradžioje buvo Žodis.“ Pradžioje kalbėjo dangus. Ir taip tikrovė gimė iš Žodžio ir yra *creatura Verbi*. Visa sukurta iš Žodžio ir pašaukta tarnauti Žodžiui. Tai reiškia, jog visa kuriama tam, kad rastųsi vieta, kur Dievas susitiktų su savo kūrinium, kur galėtų rutuliotis Dievo ir jo kūrinio meilės istorija. *Omnia serviunt tibi*. Išganyto istorija nėra mažas įvykis, nutinkantis varganoje planetoje, skriejančioje neaprepiama visata. Tai ne menkas, atsitiktinis dalykas atkampioje planetoje. Tai visa ko motyvas, kūrimo motyvas. Visa sukurta tam, kad tokia istorija, Dievo ir jo kūrinio susitikimas, galėtų egzistuoti. Šia prasme išganyto istorija, Sando-ra, už sukūrimą pirmesnė. Helenizmo laikotarpiu judaizmas išrutuliojo idėją, kad Tora turėjo būti pirmesnė už materialaus pasaulio sukūrimą. Šis materialus pasaulis atrodo turėjo būti buvęs sukurtas, kad padarytų vietos Torai, tam Dievo žodžiui, kuris sukuria atsaką bei tampa meilės istorija. Čia jau slėpiningai išryškėja Kristaus slėpinys. Štai kas mums sakoma Laiške efeziečiams ir Laiške kolosiečiams: Kristus yra *prototypus*, kūrinijos pirmgimis, mintis, dėl kurios sumanyta visata. Jis visa svetingai priima. Susivienydami su Kristumi, įžengiame į visatos tėkmę. Galima sakyti, jog materijos sukūrimas yra išganyto istorijos sąlyga, o Sandoros istorija – tikroji kosmoso priežastis. Pasiekdami Kristaus slėpinį, pasiekiame būties šaknis. Visa ko sukūrimu siekiama jo gyvo žodžio. *Omnia serviunt tibi*. Tarnaudami Viešpačiui, pasiekiame būties tikslą, savo egzistencijos tikslą.

Peršokime į priekį: *Mandata tua exquisivi* („Gilinuos į tavo įsakus“). Visada ieškome Dievo žodžio. Jo nėra tiesiog mumyse. Dievo žodį skaitome, tačiau tai nebūtinai reiškia, jog jį tikrai suprantame. Gresia pavojus, kad tematysime žmogaus žodžius ir juose nežvelgsime tikrojo veikėjo – Šventosios Dvasios. Neatrasime žodžiuose Žodžio. Šventasis Augustinas šiame kontekste primena, kaip Erodas, atvykus išminčiams, sukviečia Rašto aiškintojus ir fariziejus. Erodas nori žinoti, kur gimšias pasaulio Išganytojas. Išminčiai žino ir teisingai atsako – Betliejuje. Jie dideli žinovai, viską išmano. Tačiau nemato tikrovės, nepažįsta Išganytojo. Šventasis Augustinas sako: jie yra kelio ženklai kitiems, bet patys tuo keliu nejuda. Toks pat didelis pavojus, skaitant Raštą, gresia ir mums: sustojame prie žmogiškųjų žodžių, praeities žodžių, prie praeities istorijos ir neatrandame praeityje dabarties, Šventosios Dvasios, kalbančios mums šiandien praeities žodžiais. Tada

neįsiliejame į žmogiškuosiuose žodžiuose dieviškuosius žodžius slepiančio bei atveriančio Žodžio vidinį judėjimą. Todėl visada būtina *exquisivi*. Visada turime žodžiuose ieškoti Žodžio.

Štai kodėl egzegezė, tikrasis Šventojo Rašto skaitymas, nėra vien literatūros reiškinys, ne vien teksto skaitymas. Tai mano egzistencijos judėjimas, judėjimas Dievo žodžio žmogiškuosiuose žodžiuose link. Tik prisitaikydami prie Dievo slėpinio, Viešpaties, kuris yra Žodis, galime įžengti į Žodį, žmogiškuosiuose žodžiuose tikrai atrasti Dievo žodį. Melskime Viešpatį, kad jis padėtų mums gilintis į žodžius ne tik protu, bet ir visa savo egzistencija.

Galiausiai: *Omni consummationi vidi finem, latum praeceptum tuum nimis* („Pamačiau, kad visi dalykai yra riboti, bet tavo įsakymas beribis“). Visi žmogiškieji dalykai, via tai, ką galime išrasti, sukurti, yra ribota. Net visos religinės patirtys ribotos, atskleidžiančios tik vieną tikrovės aspektą, nes mūsų būtis ribota ir tegali suvokti vieną dalį, kelis elementus: *latum praeceptum tuum nimis*. Beribis vien Dievas. Todėl ir jo žodis visuotinis ir beribis. Vienydamiesi su Dievo žodžiu, vienijamės su Dievo žodžiu gyvenančia Bažnyčia. Įsitraukiame ne į mažą grupę, paklūstančią nedidelės grupės taisyklėms, bet peržengiame savo ribas. Neriame gelmėn, keliaujame į tikrąją vienatinės tiesos, didžiosios Dievo tiesos, didybę. Tikrai esame to, kas visuotina, dalis. Siekiame visų brolių ir seserų, visos žmonijos, bendrystės, nes mūsų širdyse glūdi Dievo žodžio, kuris yra vienas, troškimas. Todėl evangelizacija, Evangelijos skelbimas, misijos nėra koks nors bažnytinis kolonializmas, į savo grupę norint įtraukti kitus. Tai reiškia, peržengiant savo individualią kultūrą, leisti į visus sujungiantį, suvienijantį, visus broliais padarantį visuotinumą. Dar kartą melskime Viešpatį, kad mums padėtų išties įžengti į savo Žodžio „platybę“ ir per tai atvertų žmonijai visuotinį horizontą, tai, kas mus, nepaisant visų skirtumų, vienija.

Baigdami grįžkime prie vienos iš ankstesnių eilučių: *Tuus sum ego: Salvum me fac* („Tavo aš esu – gelbėk mane“). Dievo žodis yra kaip laiptai, kuriais galime pakilti viršun ir kartu su Kristumi nusileisti į jo meilės gelmes. Tai laiptai Žodžiui žodžiuose pasiekti. „Tavo aš esu.“ Žodis turi veidą, jis yra asmuo, Kristus. Prieš mums pasakant: „Tavo aš esu“, jis jau mums yra pasakęs: „Jūsų aš esu.“ Laiške žydams, cituojant 40 psalmę, sakoma: „Paruošei man kūną... Tuomet aš tariau: štai ateinu.“ Viešpats paruošė kūną atėjimui. Savo įsikūnijimu jis pasakė: *jūsų aš esu*. O per Krikštą man pasakė: *tavo aš esu*. Šventojoje Eucharistijoje jis visada kartoja: *esu tavo*, o mes galime atsakyti: *Viešpatie, esame Tavo*.

Žengdami Žodžio keliu ir įsitraukdami į jo įsikūnijimą, jo buvimo tarp mūsų slėpinį, trokšdami pasisavinti jo būtį, atsisakyti savosios egzistencijos nuosavybės, atiduodame save jam, atidavusiam mums save.

„Tavo aš esu.“ Melskime Viešpatį, kad jis išmokytų mus ištarti šiuos žodžius visa savo būtimi. Taip atsidsursime Žodžio širdyje. Taip būsime išgelbėti.

Benediktas XVI

Kreipimasis į Vyskupų sinodą

2008 10 14

Brangūs broliai ir seserys, darbuodamasis prie knygos apie Jėzų, turėjau daug progų įsitikinti visokiu iš šiuolaikinės egzegezės kylančiu gėriu ir sykiu išvysti joje glūdinčias problemas bei grėsmes. Konstitucijos *Dei Verbum* dvyliktame skirsnyje pateikiamos dvi metodologinės nuorodos, koks turėtų būti tinkamas egzegetinis darbas. Pirmiausia ten patvirtinama būtinybė pasitelkti istorinį kritinį metodą, glaustai nusakomi jo esminiai elementai. Tokia būtinybė yra *Jn 1, 14* suformuluoto krikščioniškojo principo: *Verbum caro factum est* padarinys. Išganyto istorija yra ne mitas, bet tikra istorija ir todėl tirtina taikant rimto istorinio tyrimo metodus.

Vis dėlto istorijai būdingas dar vienas, būtent dieviškojo veikimo, matmuo. Todėl *Dei Verbum* minimas antras metodologinis lygmuo, būtinas norint tinkamai aiškinti žodžius, kurie yra žmogaus ir sykiu Dievo žodžiai. Susirinkimas, vadovaudamasis literatūros kūrinio bet kurio aiškinimo pamatine taisykle, teigia, kad Raštas aiškintinas ta pačia dvasia, kokia parašytas, ir todėl nurodo tris pamatinius metodologinius elementus, būtinus norint iš akių neišleisti dieviškojo matmens, Biblijos pneumatologijos: 1) tekstas aiškintinas paisant viso Rašto vienybės; šiandien tai vadinama kanonine egzegeze; Susirinkimo laikais tokios sąvokos dar nebuvo, tačiau Susirinkimas kalba apie tą patį dalyką: privalu paisyti viso Rašto vienybės; 2) privalu paisyti visos Bažnyčios gyvosios tradicijos ir galiausiai 3) laikytis tikėjimo analogijos. Tiktai išlaikant abu metodologinius lygmenis, istorinį kritinį ir teologinį, galima kalbėti apie teologinę egzegezę – šią Knygą atitinkančią egzegezę. Pirmasis šiandienės akademinės egzegezės lygmuo yra

aukšto lygio ir iš tiesų labai padeda, tačiau to negalima pasakyti apie kitą lygmenį. Šio antrojo lygmens, sudaryto iš *Dei Verbum* nurodytų trijų teologinių elementų, dažnai, regis, tiesiog beveik nėra. Ir to padariniai gana rimti.

Pirmasis šio antrojo metodologinio lygmens stygiaus padarinys yra tai, kad Biblija tampa knyga apie praeitį. Iš jos galima išrutulioti moralinių išvadų, sužinoti apie istoriją, tačiau Knyga tekalba apie praeitį, o jos egzegezė nebėra tikrai teologinė, bet virtusi istoriografija, istorijos raštija. Štai pirmasis padarinys: Biblija lieka praeityje, kalba vien apie praeitį. Yra ir antras, dar rimtesnis padarinys: *Dei Verbum* nurodytai tikėjimo hermeneutikai išnykus, neišvengiamai atsiranda kitoks hermeneutikos tipas, supasaulėjusi, pozityvistinė hermeneutika, kurios pagrindinis bruožas – įsitikinimas, jog tai, kas dieviška, žmogiškojoje istorijoje nesirodo. Anot tokios hermeneutikos, susidariusi išpūdziumi, kad koks nors elementas yra dieviškas, būtina atskleisti, iš kur jis kyla, bei parodyti, jog tai visiškai žmogiškas elementas. Dėl to randasi aiškinimų, neigiančių dieviškųjų elementų istoriškumą. Šiandien, pavyzdžiui, vadinamoji *mainstream* egzegezė Vokietijoje neigia, kad Viešpats įsteigęs šventąją Eucharistiją, ir teigia, jog Jėzaus palaikai likę kape. Prisišėlimas esąs ne istorinis įvykis, bet teologinė vizija. Taip nutinka dėl to, kad trūksta tikėjimo hermeneutikos: tada įsitvirtina pasaulietinė filosofinė hermeneutika, neigianti galimybę tam, kas dieviška, įžengti į istoriją bei joje realiai būti. Dėl antrojo metodologinio lygmens stygiaus tarp mokslinės egzegezės ir *lectio divina* atsirado gili praraja. Kartais tai netgi trikdo rengiant homilijas. Kai egzegezė nėra teologija, Raštas negali būti teologijos siela ir, priešingai, kai teologija savo esme nėra Rašto aiškinimas Bažnyčioje, tokia teologija nebūti pagrindo.

Todėl Bažnyčios gyvenimo ir misijos labui, tikėjimo ateities labui tokį egzegezės ir teologijos dualizmą būtina įveikti. Biblinė teologija ir sisteminė teologija yra du vienos tikrovės, kurią vadiname teologija, matmenys. Todėl vienoje iš *propositiones* reikia paminėti, jog atsižvelgtina į abu metodologinius lygmenis, nurodant *Dei Verbum* 12, kur kalbama apie būtinybę egzegezę plėtoti ne tik istoriniu, bet ir teologiniu lygmeniu. Kad būsimieji egzegetai iš tiesų atvertų Rašto lobius šiandieniam pasauliui ir mums visiems, jų ugdymą būtina šia linkme praplėsti.

Benediktas XVI

Septintoji katechezė apie Paulių: Pauliaus santykis su istoriniu Jėzumi

2008 10 09

Brangūs broliai ir seserys!

Paskutinėse katechezėse kalbėjau apie šventojo Pauliaus susitikimą su jo gyvenimą iš pagrindų pakeitusiu prisikėlusiu Kristumi, apie jo santykį su dvylika Jėzaus pašauktų apaštalų – pirmiausia Jokūbu, Kefu ir Jonu – bei su Jeruzalės Bažnyčia. Belieka klausimas, ką šventasis Paulius žinojo apie žemiškąjį Jėzų, jo gyvenimą, mokymą ir kančią. Prieš imantis šio klausimo, pravartu prisiminti, jog pats šventasis Paulius skiria du Jėzaus pažinimo būdus ir bendriau – du žmogaus pažinimo būdus. Antrajame laiške korintiečiams jis rašo: „Todėl nuo šiol mes nebenorime nė vieno pažinti kūno požiūriu. Jei mes ir buvome pažinę Kristų kūno požiūriu, tai dabar mes taip jo nebepažįstame“ (5, 16). Pasakymu „pažinti kūno požiūriu“, kūnišku būdu, norima pasakyti: pažinti remiantis vien išoriniais kriterijais – žmogų galima būti mačius kelis kartus ir dėl to pažinti jo charakterio bruožus, įvairias jo elgesio smulkmenas, kaip jis kalba, eina ir t. t. Net jį taip ir pažindami, iš tikro jo nepažįstame, nepažįstame žmogaus branduolio. Žmogų iš tiesų galima pažinti tik širdimi. Fariziejai ir sadukiejai Jėzų pažinojo išoriškai: jie buvo girdėję jo mokymus, žinojo apie jį daug smulkmenų, tačiau tokio, koks jis yra iš tikrųjų, nepažino. Panašią perskyrą aptinkame viename Jėzaus pasakyme. Prieš atsimainymą jis klausia apaštalų: „Kuo mane laiko žmonės?“ ir: „O kuo jūs mane laikote?“ Žmonės jį pažįsta, bet paviršutiniškai. Jie apie jį žino įvairių dalykų, tačiau jo nėra tikrai pažinę. Tuo tarpu Dvylika širdį įtraukiančios draugystės dėka iš esmės suprato ir ėmė suvokti, kas Jėzus yra. Ir šiandien pažinimo būdai skirtingi: yra išsimokslinusių žmonių, žinančių apie Jėzų daug smulkmenų, ir paprastų, apie tas smulkmenas nieko nenutuokiančių, tačiau pažinusių jį tokį, koks jis yra iš tikrųjų, žmonių: „Širdis kalba į širdį.“ Ir Pauliaus iš esmės nori pasakyti, jog Jėzų pažįsta būtent taip, širdimi, kad šitaip pažįsta tikrąją asmens esmę ir tada, vėliau, smulkmenas.

Vis dėlto klausimas išlieka: ką šventasis Paulius žinojo apie Jėzaus konkretų gyvenimą, žodžius, kančią, stebuklus? Rodos, patikimai žinoma, jog jis Jėzaus niekada nesutiko jo žemiškojo gyvenimo metu. Per apaštalus bei gimstančią Bažnyčią jam neabejotinai buvo

žinomos smulkmenos iš Jėzaus žemiškojo gyvenimo. Pauliaus laiškuose galime aptikti tris rėmimosi ikivelykiniu Jėzumi formas. Pirmiausia tai aiškios ir tiesioginės nuorodos. Paulius kalba apie Jėzaus dovydiškąją kilmę (plg. *Rom 1, 3*), žino apie jo „brolius“ ar kraujo giminaičius (*1 Kor 9, 5; Gal 1, 19*), jam žinoma Paskutinės vakarienės eiga (plg. *1 Kor 11, 23*), kiti Jėzaus žodžiai, pavyzdžiui, apie santuokos neišardomumą (plg. *1 Kor 7, 10* ir *Mk 10, 11.12*), apie būtinybę, kad tas, kas skelbia Evangeliją, būtų išlaikomas bendruomenės kaip darbininkas, vertas savo užmokesčio (plg. *1 Kor 9, 14* ir *Lk 10, 7*). Paulius žino Jėzaus per Paskutinę vakarienę ištartus žodžius (plg. *1 Kor 11, 24–25* ir *Lk 22, 19–20*), taip pat ir apie Jėzaus kryžių. Visa tai tiesioginis rėmimasis Jėzaus žodžiais bei darbais iš jo gyvenimo.

Antra, kai kuriuose Pauliaus laiškų sakiniuose galime išvelgti įvairias užuominas į sinoptinių evangelijų paliudytas tradicijas. Pavyzdžiui, Pirmajame laiške tesalonikiečiams mūsų skaitomų žodžių: „Viešpaties diena užklups lyg vagis naktį“ neįmanoma paaiškinti nuoroda į Senojo Testamento pranašystes, nes palyginimas su vagimi naktį aptinkamas tik Mato ir Luko evangelijoje, todėl paimtas tiesiog iš sinoptinės tradicijos. Skaitydami, kad „Dievas pasirinko, kas pasauliui yra kvaila...“ (*1 Kor 1, 27–28*), išgirstame ataidint Jėzaus mokymą apie dvasios beturčius ir vargdienius (plg. *Mt 5, 3; 11, 25; 19, 30*). Taip pat pasitaiko žodžių, ištartų Jėzaus su mesianistiniu džiaugsmu: „Aš šlovinu tave, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, kad paslėpei tai nuo išmintingųjų ir gudriųjų, o apreiškei mažutėliams.“ Paulius žino – iš savosios misijų patirties, – kokie šie žodžiai teisingi, būtent kad dvasios beturčių širdis tiesiog atvira Jėzaus pažinimui. Nuoroda į Jėzaus klusnumą „iki mirties“ (*Fil 2, 8*) irgi nenorima nieko kita, kaip priminti visišką žemiško Jėzaus pasirengimą vykdyti Tėvo valią (plg. *Mk 3, 35; Jn 4, 34*). Tad Paulius žino apie Jėzaus kančią, kryžių, kokios buvo paskutinės jo gyvenimo akimirkos. Jėzaus kryžius ir tradicija, bylojanti apie šio kryžiaus įvykį, yra Pauliaus kerigmos šerdis. Dar vienas šventajam Pauliui žinomas Jėzaus gyvenimo kertinis akmuo – Kalno pamokslas, kurio kai kurias vietas, rašydamas romiečiams, jis cituoja beveik pažodžiui: „Mylėkite vieni kitus... Laiminkite savo persekiotojus... Sutarkite tarpusavyje... Nugalėk pikta gerumu.“ Tad jo laiškuose Kalno pamokslas tikrai atsispindi.

Pagaliam galima išvelgti trečią Jėzaus žodžių buvimo Pauliaus laiškuose formą, aiškiai išskylančią tada, kai ikivelykinę tradiciją jis savotiškai perkelia į situaciją po Velykų. Tipiškas atvejis – Dievo karalystės tema. Ji neabejotinai yra istorinio Jėzaus skelbimo šerdis (plg. *Mt 3, 2; Mk 1, 15; Lk 4, 43*). Pauliui tokia šios temati-

kos perkėla įmanoma, nes po prisikėlimo akivaizdu, kad Dievo karalystė yra Jėzaus asmuo – Prisikėlusysis. Tad karalystė ateina ten, kur ateina Jėzus. Taip Dievo karalystės tema, kuria nuvokiamas Jėzaus slėpinys, neišvengiamai virsta kristologija. Nepaisant to, nuteisinimo per tikėjimą atžvilgiu, Pauliaus akimis, galioja tokie patys nuostatai, kokių Jėzus reikalauja iš norinčiųjų įžengti į Dievo karalystę: tiek įžengimas į Karalystę, tiek nuteisimas siejami su dideliu nusižeminimu ir jokio pasipūtimo priemaišų neturinčiu pasirengimu priimti Dievo malonę. Palyginimas apie fariziejų bei muitininką (plg. *Lk 18, 9–14*) yra mokymas, nesvetimas ir Pauliui, kai jis primygtinai reikalauja atsisakyti bet kokios tuštybės Dievo atžvilgiu. Jėzaus pasakymas apie muitininkus ir ištvirkėles, labiau negu fariziejai pasirengusius priimti Evangeliją (plg. *Mt 9, 10–13; Lk 7, 36–50*), ir jo apsisprendimas kartu su jais sėdėti už stalo (plg. *Mt 9, 10–13; Lk 15, 1–2*) irgi aiškiai atsispindi Pauliaus mokyme apie gailestingąją Dievo meilę nusidėjėliams (plg. *Rom 5, 8–10* ir *Ef 2, 3–5*). Dievo karalystės tema pateikiama nauju pavidalu, tačiau sąžiningai laikantis tradicijos apie istorinį Jėzų.

Dar vienas Jėzaus mokymo branduolio sąžiningo perkeitimo pavyzdys yra su juo siejami „titulai“. Iki Velykų jis save apibūdina kaip Žmogaus Sūnų; po Velykų tampa aišku, kad Žmogaus Sūnus yra ir Dievo Sūnus. Todėl Paulius, kalbėdamas apie Jėzų, pirmenybę teikia titului *Kyrios*, „Viešpats“ (plg. *Fil 2, 9–11*), kreipiančiam į Jėzaus dieviškumą. Jėzus, kaip Viešpats, visu akivaizdumu išskyla prisikėlimo šviesoje. Alyvų kalne, Jėzaus didžiausios baimės akimirka (plg. *Mk 14, 36*), mokiniai prieš užmigdami girdėjo, kaip jis kalbėjosi su Tėvu, vadindamas jį „Aba“. Tai labai familiarus žodis, lygiareikšmis mūsų kreipiniui „tėveli“, tik vaikai taip kreipiasi į savo tėvą. Iki to akimirksnio nebuvo įmanoma įsivaizduoti, kad žydas tokį žodį pavartotų kreipdamasis į Dievą. Tačiau Jėzus, kadangi yra tikrasis Sūnus, šią artumo valandą būtent taip ir kreipiasi: „Aba, Tėve.“ Šventojo Pauliaus laiškuose romiečiams ir galatams žodis „aba“, kuriuo išreiškiama išskirtinė Jėzaus sūnybė, nuskamba pakrikštytųjų lūpose (plg. *Rom 8, 15; Gal 4, 6*), mat jie yra gavę „Sūnaus Dvasią“ ir dabar, turėdami savyje šią Dvasią, gali kalbėti taip, kaip Jėzus, ir su Jėzumi kaip tikri Tėvo vaikai gali tarti „Aba“, nes yra tapę vaikais Sūnuje.

Galiausiai norėčiau paminėti išganomąjį Jėzaus mirties matmenį, aptinkamą Evangelijos žodžiuose: „Žmogaus Sūnus atėjo, ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir savo gyvybės atiduoti kaip išpirkos už daugelį“ (*Mk 10, 45; Mt 20, 28*). Šie Jėzaus žodžiai tikrai atsispindi Pauliaus mokyme apie Jėzaus mirtį kaip išpirką (plg. *1 Kor 6, 20*), atpirkimą (plg. *Rom 3, 24*), išlaisvinimą (plg. *Gal 5, 1*)

ir sutaikinimą (plg. *Rom* 5, 10; *2 Kor* 5, 18–20). Šis mokymas yra Pauliaus teologijos, besiremiančios šiais Jėzaus žodžiais, šerdis.

Baigiant pasakytina, kad šventasis Paulius apie Jėzų mąsto ne kaip istorikas, tarsi tai būtų praeities asmuo. Jam neabejotinai žinoma didžioji tradicija, kalbanti apie Jėzaus gyvenimą, žodžius bei prisikėlimą, tačiau jis visa to netraktuoja kaip praeities dalyko; priešingai, tai pateikia kaip gyvojo Jėzaus tikrovę. Jėzaus žodžiai ir darbai, Pauliaus akimis, nepriklauso istoriniam laikui, praeičiai. Jėzus gyvas dabar ir dabar kalba su mumis bei gyvena dėl mūsų. Štai šitaip pažintinas Jėzus ir priimtina apie jį skelbianti tradicija. Mes irgi turime mokytis pažinti Jėzų ne kūno požiūriu, ne kaip praeities asmenybę, bet kaip mūsų Viešpatį ir Brolių, esantį kartu su mumis šiandien bei rodantį mums, kaip reikia gyventi ir mirti.

Benediktas XVI

Aštuntoji katechezė apie Paulių: Pauliaus mokymas apie Bažnyčią

2008 10 15

Brangūs broliai ir seserys!

Praėjusį trečiadienį kalbėjau apie Pauliaus santykį su ikivelykiniu Jėzumi pastarojo žemiško gyvenimo laikotarpiu. Buvome iškėlę klausimą: „Ką Paulius žinojo apie Jėzaus gyvenimą, žodžius, kančią?“ Šiandien norėčiau aptarti šventojo Pauliaus mokymą apie Bažnyčią. Turėtume pradėti nuo to, kad Bažnyčią žymintis itališkas žodis *Chiesa* – lygiai kaip *Église* prancūzų ir *Iglesia* ispanų kalboje – kyla iš graikiško žodžio *ekklesia*! Jis vartojamas Senajame Testamente ir reiškia Dievo sušauktą Izraelio tautos susirinkimą, pirmiausia pavyzdinį susirinkimą Sinajaus kalno papėdėje. Šiuo žodžiu dabar nusakoma nauja į Kristų tikinčiųjų bendruomenė, laikanti save Dievo susirinkimu, iš naujo sušauktu Dievo savo akivaizdoje. Žodį *ekklesia* pavartoja tik Paulius, kuriam priklauso pirmo krikščioniškojo rašto autorystė. Jis Pirmojo laiško tesalonikiečiams įžangoje kreipiasi į „tesalonikiečių Bažnyčią [*ekklesia*]“ (plg. taip pat „laodikiečių Bažnyčia [*ekklesia*]“ *Kol* 4, 16). Kituose laiškuose kalba apie Dievo Bažnyčią, gyvuojančią Korinte (*1 Kor* 1, 2; *2 Kor* 1, 1) ir Galatijoje

(*Gal* 1, 2 ir t. t.), taigi apie dalines Bažnyčias, tačiau jis taip pat sako, jog yra persekiojęs „Dievo Bažnyčią“, ne kokią nors vietinę bendruomenę, bet „Dievo Bažnyčią“. Tad matome, kad žodžiui „Bažnyčia“ priskiriama daug reikšmių. Jis reiškia, viena vertus, Dievo susirinkimus tam tikrose vietose (mieste, kaime, name) ir, kita vertus, Bažnyčią kaip visumą. Taip pat matome, jog „Dievo Bažnyčia“ – tai ne vien įvairių vietinių Bažnyčių suma, bet viena Dievo Bažnyčia, įgyvendinama per įvairias vietines Bažnyčias. Visos kartu yra „Dievo Bažnyčia“, už pavienes vietines Bažnyčias ankstesnė ir jomis besireiškianti bei įgyvendinama.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad prie žodžio „Bažnyčia“ beveik visada priduriama „Dievo“: tai rodo, jog čia ne bendrų idėjų ar interesų pagimdyta žmonių sąjunga, bet Dievo sušauktas sambūris. Dievas Bažnyčią sušaukė, ir todėl ji yra viena vienintelė visais jos įgyvendinimo pavidalais. Dievo vienumas lemia Bažnyčios vienumą visose vietose, kuriose ji yra. Vėliau, Laiške efeziečiams, Paulius išsamiai gilinsis į Bažnyčios vienumo sąvoką, prieš akis turėdamas Izraelį – Dievo tautą, pranašų laikytą „Dievo Sužadėtine“ ir pašauktą gyventi puoselėjant jungtusių santykį su juo. Paulius Dievo Bažnyčią pristato kaip „Kristaus Sužadėtine“ meilėje, vieno kūno ir vienos dvasios su pačiu Kristumi. Žinome, kad jaunas Paulius buvo karštas naujo sąjūdžio, kurį sudarė Kristaus Bažnyčia, priešininkas. Jis priešinosi naujam sąjūdžiui, nes jame išvelgė grėsmę ištikimam tikėjimo į vieną Dievą gaivinamos Dievo tautos tradicijos laikymuisi. Tokia ištikimybė pirmiausia reiškėsi apipjaustymu, kultinio švarumo, susilankymo nuo tam tikrų valgių ir šabo taisyklių paisymu. Makabėjų laikais, kai helenistinis režimas troško visas tautas įpareigoti prisitaikyti prie helenistinės kultūros, kankiniai už tokią ištikimybę mokėdavo krauju. Daugybė izraelitų savo krauju gynė Izraelio pašaukimą. Už tautos tapatybę, besireiškusią visais šiais elementais, kankiniai atiduodavo gyvybę. Susitikęs su prisikėlusiu Kristumi, Paulius suprato, jog krikščionys nėra išdavikai. Priešingai, Izraelio Dievas naujomis aplinkybėmis per Kristų išplėtė savo pašaukimą, aprėpdamas juo visas tautas, ir taip tapo visų tautų Dievu. Būtent per tai dabar įgyvendinama ištikimybė vienam Dievui. Tam tikrais nuostatais bei taisyklėmis besireiškiantis ypatingumas nebebūtinai, nes dabar visi, kad ir kokie skirtingi, pašaukti Kristuje būti vienos Dievo tautos, „Dievo Bažnyčios“, dalis.

Naujoje situacijoje Pauliui iškart tapo aiškus vienas dalykas – pamatinė ir steigiamoji Kristaus ir žodžio, kuriuo jis skelbiamas, vertė. Paulius žinojo, ne tik kad krikščioniu tampama ne prievarta, bet ir kad vidinėje naujos bendruomenės struktūroje institucinis dėmuo

neišvengiamai susijęs su gyvuoju „žodžiu“, su gyvoju Kristaus, kuriame Dievas atsiveria visoms tautoms bei jas suvienija į vieną Dievo tautą, skelbimu. Būdinga, kad Apaštalų darbuose Lukas nekart, taip pat kalbėdamas apie Paulių, sako: „skelbti žodį“ (Apd 4, 29.31; 8, 25; 11, 19; 13, 46; 14, 25; 16, 6.32). Jis aiškiai siekia ypač pabrėžti esminę „žodžio“ skelbimo reikšmę. Konkrečiai, šis žodis yra apie Kristaus kryžių ir prisikėlimą – įvykius, kuriais buvo įgyvendintas Raštas. Apaštalo skelbimo šerdis neabejotinai yra Velykų slėpinys, pervertęs jo gyvenimą kelyje į Damaską (plg. 1 Kor 2, 2; 15, 14). Šis žodžiu skelbiamas slėpinys tikrove tampa Krikšto ir Eucharistijos sakramentuose, taip pat praktikuojant krikščioniškąją gailestingąją meilę. Evangelizacijos darbai Paulius tesiekia statydinti į Kristų tikinčiųjų bendruomenę. Tokia mintis glūdi pačioje žodžio *ekklesia*, kuriam Paulius ir visa krikščionija suteikė pirmenybę „sinagogos“ atžvilgiu, etimologijoje. Ne tik dėl to, kad pirmasis iš pradžių būtų buvęs „pasaulietiškesnis“ (nes kyla iš graikų politinių ir tikraja to žodžio prasme nereliginių susirinkimų praktikos), bet ir dėl to, kad tiesiogiai apima teologiškesnį pašaukimo *ab extra* vaizdinį, o ne paprastą susibūrimo idėją; tikintieji pašaukiami Dievo, kuris juos surenka į bendruomenę, savo Bažnyčia.

Šioje perspektyvoje taip pat galime suprasti pirminę ir išskirtinai pauliškąją Bažnyčios kaip „Kristaus Kūno“ sąvoką. Čia turėtume paisyti abiejų šios sąvokos matmenų. Vienas jų yra sociologinio pobūdžio. Juo remiantis, kūną sudaro sudedamosios dalys, be kurių jis negali egzistuoti. Toks aiškinimas aikštėn išnyra Laiške romiečiams ir Pirmajame laiške korintiečiams, kur Paulius pasitelkia įvaizdį, jau vartotą romėnų sociologijoje: jis sako, jog tauta yra kaip kūnas, turintis įvairių narių, iš kurių kiekvienas atlieka ypatingą funkciją. Bet kad kūnas galėtų gyventi ir vykdyti savo užduotis, būtini jie visi, net menkiausias ir iš pirmo žvilgsnio nereikšmingiausias. Apaštalas atitinkamai pastebi, jog Bažnyčioje yra daug pašaukimų: pranašo, apaštalo, mokytojo, paprasto žmogaus. Visi jie pašaukti kasdien gyventi meile. Visi būtini gyvai šio dvasinio organizmo vienybei statydinti. Kitas aiškinimas susijęs su Kristaus kūnu. Paulius teigia, kad Bažnyčia ne tik yra organizmas, bet kad šis tikrai virsta Kristaus kūnu – Eucharistijoje, kai visi gauname jo kūną ir tikrai tampame jo kūnu. Taip įgyvendinamas jungtvių slėpinys, kad visi tampa vienu kūnu ir viena dvasia Kristuje. Tad tikrovė toli pranoksta sociologinį įvaizdį, taip išreikšdama savo tikrąją bei giliają esmę, būtent visų pakrikštytųjų Kristuje, kuriuos apaštalas laiko „viena“ Kristuje bei prilygina jo Kūno sakramentui, vienybę.

Taip kalbėdamas, Paulius parodo, jog jis gerai žino ir leidžia visiems suprasti, kad Bažnyčia priklauso ne jam ir ne mums. Bažnyčia yra Kristaus Kūnas, ji yra „Dievo Bažnyčia“, „Dievo dirva, Dievo statyba... Dievo šventovė“ (1 Kor 3, 9.16). Pastarasis apibūdinimas ypač įdomus, nes žmogiškųjų santykių audiniui priskiria sąvoką, paprastai vartotą šventa laikytai fizinei vietai pažymėti. Todėl santykis tarp Bažnyčios ir šventovės įgyja du vienas kitą papildančius matmenis: viena vertus, bažnytinei bendruomenei taikoma šventajam pastatui priderėjusi atskirtumo bei švarumo savybė, tačiau, kita vertus, materialios erdvės sąvoka įveikiama, siekiant tokią vertę perkelti gyvai tikėjimo bendruomenei. Anksčiau šventovės laikytos Dievo buvimo vietomis, tuo tarpu dabar žinoma ir matoma, kad Dievas negyvena akmeniniuose pastatuose, kad jo buvimo vieta pasaulyje yra gyva tikinčiųjų bendruomenė.

Atskirai apmąstyti pravartu „Dievo tautos“ apibūdinimą, Pauliaus daugiausia taikomą Senojo Testamento tautai bei taip pat pagonims, buvusiems „ne-tauta“ ir Dievo tauta tapusiems dėl jų įtraukimo į Kristų per žodį ir sakramentą. Galiausiai paskutinis niuansas: Laiške Timotiejui Paulius vadina Bažnyčią „Dievo namais“ (1 Tim 3, 15); tai tikrai originalus apibrėžimas, nes juo Bažnyčia nusakoma kaip bendruomeninė struktūra, kuriai būdingi šeimos pobūdžio žmogiškieji santykiai. Apaštalas padeda mums vis giliau suprasti Bažnyčios slėpinį atskleisdamas jos kaip Dievo susirinkimo įvairius matmenis. Štai Bažnyčios ir mūsų pašaukimo didybė: esame Dievo šventovė pasaulyje, vieta, kur tikrai gyvena Dievas, ir sykiu esame bendruomenė, Dievo, kuris yra meilė, šeima. Kaip šeima ir Dievo namai turime pasaulyje įgyvendinti Dievo meilę ir šitokiu būdu, semdamiesi jėgos iš tikėjimo, būti jo artumo vieta ir ženklas. Melskime Viešpatį, kad mums leistų vis labiau būti jo Bažnyčia, jo kūnu, jo meilės artumo vieta šiame pasaulyje ir mūsų istorijoje.

Konferencija Lietuvos jėzuitų provincijos 400 metų jubiliejui paminėti

Spalio 9–10 d. Lietuvos nacionaliniame muziejuje Lietuvos jėzuitų provincijos įkūrimo 400 metų sukakčiai paminėti surengta tarptautinė mokslinė konferencija „Jėzuitai Lietuvoje (1608–2008): gyvenimas, veikla, paveldas“. Pranešimus skaitė pranešėjai iš Vokietijos, Italijos, JAV, Lenkijos, Baltarusijos, Latvijos ir, žinoma, Lietuvos.

Per konferencijos atidarymą žodį tardama LNM direktorė Birutė Kulnytė pabrėžė jėzuitų veiklos įtaką Lietuvos kultūros istorijoje. Apaštališkasis nuncijus Lietuvoje arkiv. dr. Peteris Stephanas Zurbriggenas irgi akcentavo jėzuitų vaidmenį dvasinio paveldo srityje ir atkreipė dėmesį, kad šiais metais Lietuvoje švenčiami jubiliejai – Dievo Motinos apsiareiškimo Šiluvoje, šv. Kazimiero gimimo ir Jėzuitų provincijos įkūrimo – yra reikšmingi dabartinės Lietuvos Bažnyčios istorijos įvykiai, skatinantys tikinčiuosius ir toliau dirbuotis „*Ad maiorem Dei gloriam*“. Apaštališkasis nuncijus su dėkingumu prisiminė savo studijų metus jėzuitų vadovaujamose akademinėse institucijose.

Vysk. Jonas Boruta SJ, sveikindamas konferencijos dalyvius, kalbėjo apie nuo seno išlikusį jėzuitų sielovadinės veiklos įdirbį net palyginti nedidelėse Žemaitijos parapijose: Adakave, Mosėdyje, Židikuose. Remdamasis A. Maceinos straipsniu „Jėzuitų veikimas religijoje ir gyvenime“, jis išryškino antropologinį jėzuitų dvasingumo aspektą.

LR prezidento patarėja Irena Vaišvilaitė sveikinimo žodyje pabrėžė taip pat svarbią, „už mokslo ribų“ išeinančią jėzuitų dvasingumo įtaką daugeliui XVII–XVIII a. Lietuvos mokslo ir kultūros žmonių. Pasak jos, vargiai išmatuojamas, tik intuityviai juntamas ignaciškųjų rekolekcijų poveikis tiek praeityje, tiek mūsų dienomis.

Sveikindamas konferencijos dalyvius ir linkėdamas prasmingo darbo, Jėzaus draugijos generalinio vyresniojo asistentas Adamas Zakas išskėlė misijinį jėzuitų provincijos veiklos aspektą Lietuvos kultūros istorijoje.

Pirmosios dienos keturios sesijos buvo skirtos jėzuitų provincijos Lietuvoje istorijai ir paveldui. Prof. habil. dr. Karlas Heinzas Neufeldas SJ pranešime „Lietuvos jėzuitų provincija – 1608-iejį“ išskleidė jėzuitų kūrimosi Lietuvoje istorinį kontekstą, pabrėždamas misijinį aktyvumą bei parodydamas specifinę daugiakultūrę Lietuvos aplinką.

Prof. habil. dr. Ludwikas Grzebieñas pristatė Lenkijos provincijos padalijimo aplinkybes ir Lietuvos provincijos susikūrimą. 1608 m. Lietuvos jėzuitų provincija apėmė Lietuvą, Livoniją, Varmiją ir Mozūriją. Ji turėjo 11 namų ir 275 narius. Provincijolu tapo Paulius Bokšta – aktyviausias ir garsiausias Lietuvos jėzuitas, provincijolo pareigas ėjęs iki 1614 m. Pranešime atskleista Vilniaus universiteto ir kitų ugdymo institucijų svarba formuojant atskirą Lietuvos jėzuitų provinciją.

Prof. dr. Marekas Inglotas SJ pranešime „Jėzaus draugijos Lietuvos provincijos nariai po 1773 m.“ kalbėjo apie išskirtinę provincijos padėtį Rusijos imperijoje po Jėzuitų ordino panaikinimo 1773 m. Lietuvos provincija veiksmingai laidavo senojo ordino ryšį su 1814 m. visame pasaulyje atkurta Jėzaus draugija.

Suteikti monsinjorų titulai

Popiežius Benediktas XVI suteikė Jo Šventenybės kapelionų (monsinjorų) titulus dviem Kaišiadorių vyskupijos kunigams – teol. dr. **Algirdui Jurevičiui**, Kaišiadorių vyskupo generalvikarui, ir dek. **Jonui Sabaliauskui**, Elektrėnų parapijos klebonui. Spalio 21 d. garbės titulų liudijimus naujiems monsinjorams įteikė Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis.

-Kš-

Mokslo metų pradžia Šv. Kazimiero kolegijoje

Spalio 17 d. lietuvių Šv. Kazimiero kolegija Romoje šventė naujų 2008–2009 mokslo metų pradžią. Šventė prasidėjo kolegijos koplyčioje, kur po dvasios tėvo prel. dr. Stasio Žilio įvadinio žodžio buvo melsta Šventosios Dvasios dovanų gausos. Po to dvasios tėvas vadovavo rožinio maldai, ją praturtindamas trumpais mąstymais. Po maldų mokslo metų pradžią paskelbė seminarijos rektorius kun. Petras Šiurys. Rektorius pristatė du naujus kolegijos studentus kunigus ir pasveikino tądien licenciatu laipsnį gavusį Šiaulių vyskupijos kunigą Tadą Rudį. Kun. P. Šiurys paminėjo du svarbiausius prasidėjusių mokslo metų akcentus. Tai kolegijos šešiasdešimties metų jubiliejaus šventė. „Mes, kaip šeiminkai, labiausiai prisiliečiame prie šio įvykio. Dėkoju visiems už geranorišką pagalbą, kad šventė būtų jauki ir įsimintina“, – sakė jis. Kitas svarbus įvykis, kurį mini visa Bažnyčia, pasak rektoriaus, tai apaštalo Šv. Pauliaus metai. „Gyvendami čia, Romoje, kai netolimoje kaimynystėje yra Šventasis Sostas, daugybė iškilių bazilikų bei krikščionims įsimintinų vietų ir vyksta daug gerų renginių, turime ypatingą progą tiesiogiai prisiliesti prie šių malonės šaltinių“, – kalbėjo rektorius. Jis taip pat padėkojo Šventosios Šeimos seserims, kurios savo nuoširdžiu bei kruopščiu darbu padeda Romoje studijuojantiems jaustis kaip tikruose bei tvarkinguose namuose.

Po iškilmingos mokslo metų atidarymo kalbos visi studentai su rektoriumi susirinko kolegijos refektoriuje, kur aptarė gyvenimo kartu aktualijas, metų programą ir jubiliejaus akcentus. Atidarymo šventė baigta tradiciniu itališkos picos valgymu bei nuoširdžiu brolišku bendravimu.

Šiais metais kolegijoje gyvens devyni kunigai iš Lietuvos: kun. Audrius Arštikaitis (Kauno arkivyskupija), kun. Mindaugas Sabonis ir kun. Algirdas Akelaitis (Kaišiadorių vyskupija), kun. Viktoras Daujotis ir kun. Saulius Tamošaitis (Telšių vyskupija), mons. Kęstutis Latoža (Vilniaus arkivyskupija), kun. Virginijus Grigutis ir kun. Rytis Baltrušaitis (Vilkaviškio vyskupija), Rimantas Pranskaitis (Šiaulių vyskupija).

-krb-

Paminėtas *Opus Dei* jubiliejus

Spalio 6 d. Vilniaus Visų Šventųjų bažnyčioje buvo švenčiamas asmeninės popiežiškosios prelatūros *Opus Dei* steigimo 80 metų jubiliejus. Šia proga bažnyčioje iškilmingas šv. Mišias aukojo Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Koncelebravo Visų Šventųjų bažnyčios klebonas kun. Vytautas Rapalis, Maišiagalos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios klebonas kun. Juzef Aškielovič, Vilniaus Dievo Apvaizdos bažnyčios klebonas kun. Gintaras Petronis, Vilniaus arkivyskupijos tribunolo viceoficialas kun. Kazys Meilius, Vilniaus Šv. Petro ir Povilo bažnyčios rezidentas kun. Kęstutis Ralys, Vilniaus Šv. Rapolo bažnyčios vikaras kun. Tadeuš Jasinski ir *Opus Dei* prelatūros kun. Petras Pichas.

Pamokslą pasakė *Opus Dei* regioninis vikaras Baltijos šalims mons. Andrésas Lavínas. Jis visiems susirinkusiems priminė *Opus Dei* steigėjo Josemaria Escrivos biografiją. Tėvas Josemaria gimė Ispanijoje 1902 m. sausio 9 d. Būdamas jaunas kunigas, atlikdamas savo metines rekolekcijas 1928 m. spalio 2 d., jis aiškiai suvokė jam Dievo skirtą misiją įsteigti *Opus Dei*. Tėvas Josemaria Escriv

Prof. habil. dr. Romanas Darovskis SJ aptarė „Jėzuitų filosofiją Lietuvoje XVI–XVIII a.“. Jis pabrėžė, kad Vilniaus akademija buvo svarbiausias ir pirmaujantis jėzuitų universitetas Lietuvoje ir Lenkijoje ir ypač svarbus filosofinės minties centras. Iškiliausi jėzuitų filosofai to meto Lietuvoje – Martynas Smigleckis, Antanas Skorulskis, Benediktas Dobševičius, Motiejus Kazimieras Sarbievijus.

Habil. dr. Jūratė Trilupaitienė atskleidė jėzuitų ir Lietuvos muzikinės kultūros XVI–XVII a. ryšį. Lietuvoje jėzuitai, mokslininkės žodžiais tariant, „suteikė pilnatvę svarbiausiose muzikinio gyvenimo sferose“: jie rūpinosi šviečiamąja veikla, aktyviai prisidėjo prie potridentinio muzikinio gyvenimo pokyčių įgyvendinimo, reikėsi teatrinėje ir parateatrinėje veikloje ir patys kūrė muziką.

Prof. habil. dr. Eugenija Ulčnaitė kalbėjo apie Žygimanto Liauksmo didaktiką ir homiletiką, parodė jo kūrybos įvairialypiškumą. Dr. Viktorija Vaitkevičiūtė apžvelgė trijų garsių jėzuitų pamokslininkų Konstantino Sirvydo, Kazimiero Sarbievijaus ir Žygimanto Liauksmo veiklą.

Pirmąją dieną buvo kalbama ir apie meninį jėzuitų palikimą, apie jų indėlį į Latvijos architektūros palikimą, apie jėzuitų šventųjų paveikslus Lietuvos muziejuose. Taip pat išryškintas jėzuitų kaip itin aktyvių ir veiklių šv. Kazimiero kulto propaguotojų vaidmuo ir įtaka šio šventojo atvaizdo istorijai.

Antrąją dieną gvildentos specifiškesnės temos, susijusios su Lietuvos jėzuitų istorija regionuose ir atskirose vietovėse. Atskiri pranešimai buvo skirti Kijivos misionieriaus t. Andriaus Rudaminos ir mistiko, istoriko Mikalojaus Lancicijaus (Lenčickio) asmenybėms. Apžvelgtas jėzuitų vaidmuo XVIII a. spausdintinėje ir rašytinėje žiniasklaidoje.

Spalio 12 d. Šv. Kazimiero bažnyčioje Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Juozas Tunaitis vadovavo iškilmingai liturgijai, kurioje dalyvavo jėzuitų vyresnieji, konferencijos pranešimus skaitė jėzuitai mokslininkai. Šiomis šv. Mišiomis buvo užbaigtas Lietuvos jėzuitų provincijos įkūrimo 400 metų jubiliejaus minėjimas Vilniuje.

-sm-

Atsinaujinimo diena

Spalio 19-ąją, sekmadienį, Kaune, Vytauto Didžiojo universiteto didžiojoje salėje, „Gyvųjų akmenų“ bendruomenė ir Lietuvos šeimos centras surengė Atsinaujinimo dieną „Santuoka: ar du taps viena?“ Kaip ir reikėjo tikėtis, gausiai susirinko šeimos, atvykusios iš įvairių Lietuvos vietų, kai kurios su savo atžalomis, šeimų judėjimų atstovai, taip pat tie, kurie tarnystėje Bažnyčioje prisideda prie šeimų stiprinimo. Išskirtinai daug šioje Atsinaujinimo dienoje dalyvavo jaunimo, viltingai bylojusio, jog nemažai jaunų žmonių Lietuvoje stengiasi atsakingai svarstyti santuokos ir šeimos klausimą savo gyvenime. Atsinaujinimo dienoje per tūkstantį dalyvių šlovino Viešpatį drauge su „Gyvųjų akmenų“ giedotojais, klausėsi konferencijų, žiūrėjo spektaklį, diskutavo ir liudijo darbo grupėse, o pabaigoje džiaugsmingai drauge šventė Eucharistiją.

Pirmąją dienos konferenciją „Vyro ir moters santuoka – šeimos pamatas“ vedė kun. prof. Andrius Narbekovas, jau pačioje jos pradžioje pabrėždamas, jog tada, kai santuokoje sureikšminami dalykai, kurie yra tik svarbūs, prarandama galimybė joje džiaugtis tuo, kas svarbiausia. O svarbiausia – sutuoktinių tikslas vesti vienas kitą ne kankinystės, bet šventumo keliu. Santuokos ir šeimos studijų centro (VDU) direktorius kalbėjo apie itin svarbų žmogaus vientisumo – kūno

ir dvasios vienovės – supratimą, kuris ir turėtų būti ikisantuokinio pasirinkimo pagrindas, aptarė pavojus, kylančius tobulai įsivaizduojant savo sutuoktinį, o paskui mėginant jį perkurti pagal savo netobulumą. „Santuoka yra vienas kitam savęs dovanojimas ir nieko daugiau“, – tvirtino kun. A. Narbekovas, pabrėždamas santuokinio pažado neatšaukiamumą („pagimde“ santuoką savo pažadu sutuoktiniai nebegali jos atsižadėti, kaip ir nebeįmanoma nebebūti savo vaikų tėvais), atvirumą gyvybei, kuri priimama kaip dovana, o ne kaip nelaimė: tik tuomet, pasak prelegento, už namų durų galima rasti tikrą gyvenimą.

Į antrosios konferencijos temą „Ar gali būti kas geriau už krizę?“ dr. Nijolė Liobikienė taip ir atsakė: nieko negali būti geriau nei krizės, jei sutuoktiniai stengiasi jas ne užgniaužti, paskui išlieti pykčiu ir agresija, bet konstruktyviai spręsti drauge, ieškodami ne tik savo pačių turimų vidinių resursų, bet ir kitų šeimų, bendruomenės pagalbos. Pasak prelegentės, šiandien krizės sprendžiamos savižudybėmis, įvairiomis priklausomybėmis, neištikimybe, skyrybomis, nors jos turėtų būti įveikiamos keliais pozityviais etapais (krizės pripažinimu, visų neigiamų išgyvenimų, kuriuos krizė sukelia, priėmimu bei ryžtu spręsti): taip žmogus įgyja galimybę dvasiškai augti. Dr. N. Liobikienė ypač pabrėžė bendruomenių atvirumą sunkumus išgyvenančioms šeimoms, kiekvieno žmogaus atsakomybę bandant padėti kitam, prašymą, kad Viešpats laimingų pasiryžimą įveikti krizę, o paskui įsiminti jos suteiktas pamokas.

Pertraukoje tarp konferencijų Raseinių meno mokyklos mokomasis teatras „Svajoklis“ suvaidino miuziklą „Auksinė žuvelė, arba senis ir boba“ (vadovė ir spektaklio režisierė Albina Damašauskienė). Šiltų plovimų pelnę jaunieji aktoriai, išraiškinga ir nuoširdi jų vaidyba, meniškas spektaklio apipavidalinimas ir nesunkiai atpažįstama, neretai tragikomiškai iš šalies atrodanti šeimų gyvenimo kasdienybė, perteikta pasitelkus žinomos pasakos motyvus.

Po pietų penkios darbo grupės susirinko į atskiras auditorijas, o salėje užtariamo maldą vedė svečiai iš Lenkijos kun. Janas Rezcekas ir s. Stanislava. Grupėje, pavadintoje „Susitikti santuokoje“, Peteris ir Solvei Stohlai (Olandija), dvidešimt aštuonerius gyvenantys šeimoje ir trejus metus bendradarbiaujantys su Lietuvos šeimos centru, dalijosi patirtimi. Atkreiptas dėmesys, kaip svarbu rasti laiko sutuoktiniams dalytis sunkumais, ne ginčytis įrodinėjant savo tiesą, bet spręsti, taip pat darbų verpetuose atrasti laiko bendrauti, mėgautis vienas kitu, drauge papramogauti.

Temą „Kai išsiskyrus tampa dar sunkiau“ gvildenusi Elvyra Kučinskaitė, aštuonerius metus tarnaujanti išsiskyrusiųjų sielovadoje, su asmeniniu skausmu pripažino, jog santuokos subyrėjimas yra tragedija, iš kurios vis dėlto privalu rasti jėgų pakilti, nepamirštant pirmesnio Dievo žmogui skirtą pašaukimo – gyventi. Pasak E. Kučinskaitės, santuokos dvasine prasme nutraukti neįmanoma, todėl suardžiusieji tai, kas nėra numatyta pasaulio tvarkoje, susikuria dramą, kurioje vis tiek turi išgyventi. Kaltės jausmą, socialinę atskirtį sukeliančias, žmogaus savivertę pažeidžiančias skyrybas pavadinusi išgijimo požiūriu daug sunkesne nei sutuoktinio mirtis trauma, prelegentė vis dėlto guodė ir stiprino, kalbėdama apie gydančią Jėzaus meilę, apie galimybę ir šioje skaudžioje gyvenimo situacijoje atsidurti ant Atsimanymo kalno, perkeitimo kelyje.

Daugybės klausytojų sulaukė grupė jaunimui „Kad nemylėtume kaip idiotai“ (vedė Ričardas Pajojus), grupė vyrams „Pakalbėkime vyriškai“ (vedė dr. Benas Ulevičius) ir grupė šeimoms „Tiesa apie kontraceptikus“ (vedė dr. Eimantas Švedas).

va mirė Romoje 1975 m. birželio 26 d. Popiežius Jonas Paulius II 2002 m. spalio 6 d. šį kunigą paskelbė šventuoju. Šv. Josemaria Escrivos užtarimą ir globą patiria daugybė žmonių įvairiose šalyse. Šv. Mišiose šio šventojo atminimo garbei giedojo Vilniaus Visų Šventųjų bažnyčios vyrų choras. Šv. Mišių pabaigoje kardinolas pašventino *Opus Dei* steigėjo paveikslą, kuris kabos Vilniaus Visų Šventųjų bažnyčioje. Šv. Mišiose šalia altoriaus buvo pastatyta šventojo relikvija, kurią po pamaldų visi tikintieji galėjo asmeniškai pagerbti.

-ksb-

Pasirengimas jaunimo susitikimui Vilniuje

Spalio 1–12 d., broliams iš Taizė Robui ir Jean-Marie lankantis Lietuvoje, Vilniaus ir Kauno parapijose bei dekanatuose surengta pamaldų ir informacinių susirinkimų dėl pasirengimo Europos jaunimo susitikimui „Pasitikėjimo piligrimystė Vilniuje“ 2009 metų gegužės 1–3 d. Šis jaunimui skirtas renginys yra didžiausias projekto „Vilnius – Europos kultūros sostinė“ renginys.

Vilniaus Šv. Teresės bažnyčios kriptoje ir Kauno Šv. Pranciškaus Ksavero (jėzuitų) bažnyčioje buvo surengtos pamaldos ir susitikimai su Taizė bendruomenės broliais tiems, kurie nori aktyviai padėti rengiantis susitikimui Vilniuje – būti savanoriais. Tikimasi sulaukti apie 800 savanorių, nes laukiama apie 6 tūkst. dalyvių iš Lietuvos ir užsienio šalių.

Po tradicinių Taizė pamaldų buvo pristatyta pasirengimo programa, kuri bus vykdoma trimis etapais: nuo dabar iki Kalėdų, nuo Kalėdų iki Velykų ir nuo Velykų iki susitikimo Vilniuje. Pasirengimo programa turi dvi kryptis: praktinę, susijusią su piligrimų priėmimu, apgyvendinimu, maitinimu, pamaldų rengimu, ir dvasinę, kurios pagrindinė tema yra pasitikėjimas. Pasirengimo metu apmastymams ir darbui grupėse bus pateikta medžiaga apie pasitikėjimą Dievu, kitu žmogumi ir savimi įvairiose gyvenimo srityse.

Organizatoriai tikisi, kad pasirengimas ir pats susitikimas Vilniuje padės miesto ir rajono parapijoms atsinaujinti, jauni žmonės galės iš naujo atrasti Bažnyčią bei jiems patinkančią veiklą joje, paskatins jaunimą su džiaugsmu prisidėti atsakomybę, nes jiems bus patikėta kūrybiškai spręsti įvairias problemas. Vilniaus miesto ir rajono gyventojams tai bus puiki proga parodyti savo sveitumą, pagarbą kitaip mąstantiems ir sustiprins ekumenizmo dvasią.

-sa-

Marijos diena Šiluvoje

Spalio 13-ąją, kaip ir kiekvieną mėnesį, Šiluvoje tradiciškai švęsta Marijos diena. Pagrindinių šv. Mišių koncelebracijai vadovavęs Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius pasveikino celebruojančius ganytojus – Kaišiadorių vyskupą Juozą Matulaitį, Vilkaviškio vyskupą emeritą Juozą Žemaitį MIC, Panevėžio vyskupą emeritą Juozą Preikšą, iš įvairių Lietuvos vyskupijų atvažiavusius brolius kunigus, taip pat visus gausiai atvykusius piligrimus. Arkivyskupas pakvietė šv. Mišiose šalia savo asmeninių intencijų pasimelsti ir bendra intencija, Šiluvos Dievo Motinos globai pavedant bendrą rūpestį, kad naujasis Lietuvos Seimas ir vyriausybė pajęgtų ekonominių sunkumų akivaizdoje vesti Lietuvą į priekį.

Per pamokslą arkiv. S. Tamkevičius pabrėžė išskirtinę vietą, kuri tenka Marijai tikinčiųjų gyvenime: ji gerbiama, ja pasitikima. Pačioje svarbiausioje jai skirtoje maldoje „Sveika, Marija“, ganytojo žodžiais, skamba Bažnyčios tikėjimas, kad Marija yra tikra Dievo Sūnaus Motina, galinti geriausiai atjausti vargstantį žmogų, o jos vaidmuo visos žmonijos istorijoje ypatingas. Homilijoje priminta Marijos pagalba krikščionims įveikiant turkus XVI a., jos apsišaukimas Meksikoje 1531 m. „Pergalę laimėjo Marija“, – sakė ganytojas, primindamas ir pirmuosius atkurto Lietuvos nepriklausomybės žingsnius lydėjusias karštas rožinio maldas. Pasak ganytojo, dabarties sumaištyje Lietuvos vysku-

Įvade į Eucharistijos liturgiją kun. Gintaras Blužas besirengiančių švęsti Eucharistiją Atsinaujinimo dienos dalyvių dėmesį atkreipė į svarbų šventimo aspektą: ateina švęsti tie, kurie, tarsi evangelinėje vestuvių puotoje, yra apvilkti vestuviniu – krikšto – drabužiu, susirenka į tam tikrą vietą tam tikru laiku, kad būtų drauge fiziškai, būtų drauge pamaitinti, liktų stiprūs savo kelionėje ir gautų siuntimą, nes žemėje pagal Viešpaties norą turi liepsnoti jo užžiebta ugnis. Eucharistijos šventimui vadovavo Kauno arkivyskupijos augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas. Koncelebravo mons. Arūnas Poniškaitis, kun. Kęstutis Kėvalas, kun. Kęstutis Rugevičius, kun. Gintaras Blužas OFS ir kun. Rimantas Baltrušaitis. Šv. Mišiose melstasi už esamas ir būsimas šeimas, šeimai tarnaujančias bažnytines institucijas ir darbuotojus.

Vyskupas J. Ivanauskas per pamokslą pakvietė plačiau pažvelgti į sekmadienio Evangeliją ir pasvarstyti, ar gyvenime Dievui atiduodama tinkama vieta. Ganytojas priminė jubiliejaus iškilmėse Šiluvoje kardinolo J. Meisnerio pasakytą homiliją, kurioje atskleista gili krikščioniškojo gyvenimo kelionė, ta dar na, kuri gali būti pasiekama, kai žmogaus tikėjimas esti neatsiejamai susijęs su jo gyvenimu. Vysk. J. Ivanauskas pabrėžė Vyskupų sinodo dėmesį Dievo žodžio vietai šeimoje. Pasak ganytojo, šiandien visiems krikščionims ir ypač šeimai, gyvenantiems aplinkoje, kultūroje, kur randama labai skvarbių būdų išsklabinėti pamatines vertybes, kur prarandama ne tik religinė, bet ir žmogiškoji savimonė, svarbu suprasti krikščioniškas savo šaknis, kovoti už pamatinius savo šeimų akmenis: „žmogui nereikia daug mokslo, kad atpažintų melą, nuodus, kurie nukreipti prieš gyvybę, prieš žmogaus prigimtį.“ Homilijoje akcentuota, jog malda šiandien apgaubiamos ir tos šeimos, kurios yra suirusios, ir tos, kurios patiria sunkumų, ir tos, kuriose sutuoktiniai dėkoja Dievui už vienas kitą, taip pat sužadėtiniai ir būsimos šeimos.

Eucharistijos šventimo pabaigoje vysk. J. Ivanauskas palinkėjo kaip mokiniams Emauso kelyje atpažinti Viešpatį ir pakviesti jį į savo gyvenimo kelionę, padėkojo šeimoms, visiems jų nariams, taip pat Lietuvos šeimos centrums, Atsinaujinimo dienos rengėjams už pastangas stiprinti šeimas Lietuvoje ir Bažnyčios vardu suteikė palaiminimą.

-kap-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Spalio 8 d. Vilniaus arkivyskupijos kurijoje vyko arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis visus pakvietė pasimelsti už neseniai mirusius kunigus Juozą Urboną ir Vytautą Palubinską. Kardinolas dėkojo ir džiaugėsi, kad parapijose jau pradėti rengti maldos susitikimai – adoracijos valandos už kunigus.

Vilniaus Šv. Teresės bažnyčios klebonas ir Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos, Gailestingumo Motinos, koplyčios rektorius mons. Jan Kasiukevič pristatė lapkričio 9–16 d. vyksiančius Gailestingumo Motinos atlaidus, kurių tema – „Palaiminti gailestingieji: jie susilauks gailestingumo“ (Mt 5, 7). Ši tema bus plėtojama dviem kryptimis: malda ir geri darbai. Bus aukojamos šv. Mišios, adoruojamas Švč. Sakramentas, kalbama novena, giedama litanija ir pan. Geri darbai, atliekami arkivyskupijoje, bus pristatomi pakviečiant visus atlaidų dalyvius aplankyti gailestingumo kelią, t. y. žymiausias Vilniaus karitatyvinės veiklos įstaigas: Caritas centrą, kur vykdoma pabėgėlių globos programa, Motinos ir vaiko globos namus, Nakvynės namus, labdaros valgyklą „Betanija“, Amatų mokymo centrą, Pal. J. Matulaičio socialinį centrą, Vilniaus Visų Šventųjų parapijos vaikų laikinosios globos namus. Atlaidų da-

lyviai, be dalyvavimo pamaldose, raginami padaryti kokį gerą darbą: lankyti ligonius, vienišus, kalinius, priimti piligrimus, remti katalikišką žiniasklaidą ir pan. Vilniaus arkivyskupijos *Caritas* direktorius Linas Kukuraitis akino parapijas prisidėti atlydų dienomis *Domus Maria* didžiojoje salėje rengiant Solidarumo kavinę. Joje bus galima ne tik išgerti arbatos, pasivaišinti įvairių parapijų gardumynais, bet ir paaukoti už vaises įvairioms karitatyvinėms organizacijoms, susipažinti su vykdomomis veiklomis ir į jas įsitraukti. Atlydų dienomis bus pristatomi žmonės, vykdę gailestingumo darbus: šv. Kazimieras, pal. Jurgis Matulaitis, pal. Motina Teresė, šv. Vincentas Paulietis, šv. Jonas Bosko, pal. Mykolas Sopočka, Dievo tarnas Jonas Paulius II. Tarp jų įtrauktas ir neįgaliųjų bendruomenės „Arka“ bei „Tikėjimą ir Šviesą“ subūręs ir jas globojantis Jeanas Vanier, kaip dvasinis vadovas ir tarnystei įkvepiantis pavyzdys.

Kunigų susirinkime taip pat kalbėta apie 2009 m. gegužės 1–3 d. Vilniuje rengiamą Europos jaunimo susitikimą. Tikimasi sulaukti daugiau kaip 5000 jaunuolių iš įvairių Europos šalių. Brolis Jean-Marie iš Taizé bendruomenės sakė, kad nuo Nepriklausomybės atgavimo iš Lietuvos į Taizé bendruomenę Prancūzijoje kasmet atvyksta per 2000 jaunų žmonių. Daugiau kaip tūkstantis jaunuolių kasmet vyksta į jaunimo susitikimus Europoje. Bendruomenėje 100 brolių iš 30 šalių dvasiškai palydi atvykstančiuosius. Taizé maldos susitikimų tikslas – ugdyti jaunų žmonių pasitikėjimą Dievu, vienas kitu ir savimi, būti susitaikymo ir krikščioniškos vienybės ženklu. Vilniaus parapijoms pasirengimo darbe padės Taizé grupelių Lietuvoje koordinatorius Emilis Vasiliauskas. Jis liudijo, jog Dievą atrado Taizé bendruomenėje, nes matė, kaip įvairių šalių jaunimas gausiomis miniomis plūdo į pamaldas kelis kartus per dieną, kaip nuoširdžiai giedėjo, meldėsi, dalijosi savo tikėjimu. Prelegentas pabrėžė, kad kunigui ypač svarbu tiesiog būti drauge su jaunais žmonėmis, jais pasitikėti, palaikyti jaunatviškas iniciatyvas. Brolis Robas, atsakingas už lietuvių priėmimą Taizé miestelyje, sakė, jog jaunimo grupelėms, parapijoms pasirengimo laikas turi būti labai svarbus; tai galimybė suburti žmones, ugdyti atsakomybę, skatinti iniciatyvą, auginti pasitikėjimą. Brolis ragino kiekvienoje miesto parapijoje suburti bent keturis jaunus žmones, kurie rūpinsis dalyvių apgyvendinimu, atvykstančių piligrimų priėmimu, rytine programa, malda ir Eucharistijos šventimu. Parapijos raginamos skatinti jaunimą ir leisti jam veikti, paremti jaunų žmonių iniciatyvas, lanksčiai pritaikyti šv. Mišių ir pamaldų tvarkaraščius. Vilniaus arkivyskupijos Jaunimo centro sielovadininkas kun. Marius Žitkauskas aptarė dvasinę pasirengimo programą ir sakė, kad esminė tema – ugdyti jaunų žmonių pasitikėjimą. Jaunimo centras parengs maldas, žaidimus, kad jaunimas turėtų, ką veikti. Pasirengimas turėtų burti lietuvių ir lenkų jaunimą bendrai veiklai.

Kardinolas pabrėžė, jog būsimas susitikimas – iššūkis ir puiki proga parapijoms paskatinti jaunimą imtis atsakomybės, žmonėms – galimybė parodyti svetingumą ir priimti atvykusius jaunuolius, kuriems reikia tik nedidelio kampelio. Europinis jaunimo susitikimas rengiamas Gerojo Ganytojo sekmdienio išvakarėse, todėl kardinolas paskelbė, kad kunigų šventimai išimties tvarka ateinančiais metais bus dar prieš gavėnią, vasario 7 d.

Jėzaus draugijos Lietuvos ir Latvijos provincijos provincijolas t. Aldonas Gudaitis SJ pakvietė visus į Lietuvos nacionalinį muziejų dalyvauti tarptautinėje mokslinėje konferencijoje, skirtoje Lietuvos jėzuitų provincijos įkūrimo 400 metų jubiliejui.

Kunigų susirinkimo pabaigoje Vilniaus arkivyskupijos kancleris kun. Robertas Šalaševičius pasveikino Vilniaus arkivyskupą metropolitą kardinolą

pai irgi kvietė žmones melstis rožinio malda. Homilijos pabaigoje arkivyskupas paragino kiekvieną paklausti savęs, ar Marija yra užkariavusi jo širdį: atsakymas „taip“ reikštų įsipareigojimą vykdyti visa, ko Dievas iš kiekvieno žmogaus nori.

-kasp-

Vidinio gydymo pamaldos

Spalio 11 ir 13 d. Kaune Katalikų evangelizacijos centras pakvietė į vidinio gydymo pamaldas su misionieriais iš Belgijos Anette Oppitz ir Josephu Bastinu, turinčiais didelę vidinio gydymo tarnystės patirtį. Pamaldos vyko Šv. Pranciškaus Ksavero (jėzuitų) ir Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų (Vytauto Didžiojo) bažnyčiose.

Spalio 11-osios, šeštadienio, vakare Jėzuitų bažnyčioje vykusios pamaldos sutraukė gausų tikinčiųjų būrį. Daugelis jose liko dalyvauti po tėvų jėzuitų aukotų vakaro šv. Mišių. Pamaldose klausyta misionierių mokymo, prie išstatyto Švenčiausiojo Sakramento vyko šlovinimas, A. Oppitz meldėsi už visus bendra užtarimo malda.

Garbaus 88 metų amžiaus misionierė A. Oppitz, Belgijoje veikiančios maldos grupės „Siloamas“ (Siloamas hebrajiškai reiškia „siūstasis“) narė, kaip pati liudijo, labai seniai tarnauja vidinio išgydymo srityje. Šią dovaną ji gavusi tada, kai, būdama per 50 metų, išgijo iš savo tėvo nemeilės jai, dar negimusiai, padarytų dvasinių žaizdų. Pasak misionierės, devynių mėnesių gyvenimo įsčiose laikotarpis žmogui yra labai svarbus, ir tuo metu patirti sužeidimai stipriai paveikia tolesnį jo gyvenimą, tapatybę. Tad ji siekianti padėti kitiems atrasti gydančią Jėzaus meilę ir išsivaduoti iš to, kas lieka sužeista žmoguje nuo pradėjimo iki gimimo.

Vėliau kalbėjęs J. Bastinas liudijo, kaip jam, turėjusiam šio laikotarpio žaizdų, vidinis gydymas leidęs pajusti išsivadavimo lengvumą, paskatinęs Dievo

meilę per jį stipriau tekėti kitiems žmonėms. Abu misionieriai save pavadino tik kanalais, per kuriuos išsilieja Dievo meilė: pats Viešpats darbuojasi dėl žmogaus, tik jis gydo.

Pamaldų dalyviai buvo pakviesti atverti širdis Viešpačiui drauge šlovinant jį giesmėmis, kurias giedojo jaunimo grupė, paskui užtarimo maldoje drauge su A. Oppitz paraginti apmąstyti per devynis vystymosi iščiose mėnesius galėjusias atsirasti neigiamas patirtis – baimes, nerimą, nepriėmimą, netgi pasipriešinimą Kūrėjui nenorint išlikti gyvam, taip pat motinos elgseną, jos nusiteikimus. Visi paskatinti atverti paties Dievo parodomus vidinius skaudulius ir atiduoti juos visa guodžiančiam ir gydančiam Viešpačiui, kad jis suteiktų ramybę ir išlaisvintų.

-kasp-

„Dievo sodo“ jubiliejus

Spalio 12 d. Vilniaus Šv. Jono Bosko bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios, skirtos šioje parapijoje sąjūdžiui „Tikėjimas ir Šviesa“ priklausančios bendruomenės „Dievo sodas“ penkiolikos metų jubiliejui paminėti. Eucharistijos šventimui vadovavo Šv. Jono Bosko parapijos klebonas ir „Dievo sodo“ bendruomenės kapelionas kun. Jacekas Paszenda SDB, koncelebravo „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenės globojantys kunigai: Vilkaviškio vyskupo generalvikaras monsinjoras Arūnas Poniškaitis ir kunigas Saulius Bužauskas. Šventėje dalyvavo visų Lietuvos bendruomenių atstovai. Pasaulyje paplitusio, Bažnyčios palaikomo Jeano Vanier įsteigto „Tikėjimo ir Šviesos“ sąjūdžio bendruomenės veikia Vilniuje, Kaune, Kretingoje, Marijampolėje, Šiauliuose. Judėjimas vienija turinčius proto negalią žmones, jų šeimas ir draugus.

Šioje šventėje „Dievo sodo“ bendruomenė parengė vaizdingą sekmadienio Evangelijos inscenizaciją apie pakviestuosius į puotą svečius. Per pamokslą kun. Jacekas Paszenda SDB pabrėžė,

Audrį Juožą Bačkį vyskupystės dvidešimtmečio proga ir Vilniaus arkivyskupo augziliarą bei generalinį vikarą vyskupą Juožą Tunaitį aštuoniasdešimtmečio proga. Vyskupai dėkojo kunigams, džiaugėsi, kad gali tarnauti ten, kur yra siunčiami. Po bendros maldos Vilniaus arkivyskupijos ganytojai su kunigais drauge pietavo.

-ksb-

Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Spalio 14 d. Kauno arkivyskupijos kurijoje surengtas šios arkivyskupijos dvasininkų susirinkimas, kaip įprasta, pradėtas Kauno arkivyskupo metropolitito Sigitu Tamkevičiaus vadovaujama bendra konfratūrų malda. Susirinkimas buvo skirtas neseniai pasibaigusioms Šiluvos jubiliejaus išskilmėms bei tolesnėms šios piligriminės vietos puoselėjimo galimybėms aptarti.

Susirinkimui vadovavęs arkiv. S. Tamkevičius apibendrino pasirengimo jubiliejui metą, į kurį piligriminėmis kelionėmis, šventėmis, Šiluvos Dievo Motinos paveiklo piligrimyste, kitomis savo iniciatyvomis atsiliepė visos arkivyskupijos parapijos, dekanatai, taip pat kitos vyskupijos. Ganytojas pasidalijo išties džiugiais jubiliejaus šventimo įspūdžiais ir mintimis. Kalboje buvo ypač pabrėžta sviri kunigų pagalba ir indėlis tiek rengiantis jubiliejui, tiek ir švenčiant jį Šiluvoje.

Kita vertus, arkivyskupas pakvietė dvasininkus svarstyti, kaip toliau puoselėti šią arkivyskupijos ir visos Lietuvos tikinčiųjų gyvenime vis labiau išitvirtinančią dvasinės traukos vietą, kad Šiluva, dabar esanti Jono Pauliaus II piligrimų kelio dalimi, tęsiant ir tvirtinant piligrimystės, atlaidų, kiekvieno mėnesio 13-osios – Marijos dienos ir kt. tradicijas, vis stiprėtų ir plėstųsi kaip dvasinio atsinaujinimo vieta. Tarp pasiūlymų minėtas ir kvietimas Šiluvoje lankytis vaikams, priimantiems pirmąją Komuniją, tradicija čia apsilankyti jaunuoliams, kuriems teikiamas Sutvirtinimo sakramentas, taip pat jaunavedžiams jų šventės proga ir kt.

Įspūdžiais apie jubiliejaus šventimą, Šiluvos kaip piligriminės vietos plėtros galimybes pasidalijo ir Kauno arkivyskupijos augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas, dekanai, kunigai, tačiau atskirų nutarimų priimta nebuvo. Visi arkivyskupijos kunigai susirinkime apdovanoti Šiluvos Dievo Motinos medaliais, atskirai pasveikinti 50-metį minintys Ukmergės dekanato dekanas, Šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijos klebonas kun. Gintautas Kabašinskas ir Betygalos Šv. Mikalojaus parapijos klebonas kun. Viktoras Aukštakalnis.

-kasp-

Kaišiadorių vyskupijos kunigų susirinkimas

Spalio 21 d. Kaišiadoryse vykusio vyskupijos kunigų susirinkimo pirmojoje dalyje apie šv. Paulių kalbėjo kunigas Vaclovas Aliulis MIC. Pradžioje preleventas paminėjo, jog pirmą kartą Kaišiadoryse lankėsi savo kunigystės pirmaisiais metais, kai šiai vyskupijai vadovavo vysk. Teofilus Matulionis. Mat kunigui Vaclovui tuo metu teko darbuotis Senosios Varėnos parapijoje. Sykiu jis šiltai prisiminė iškilus ano meto Kaišiadorių vyskupijos kunigus – kan. Joną Mintaučį, Česlovą Kavaliauską, Marijoną Petkevičių MIC, Bronių Buliką, Alfonsą Šatą, Praną Genevičių. Tačiau artimiausias ryšys su Kaišiadorimis buvęs tuomet, kai šiai vyskupijai vadovavo vysk. Vincentas Sladkevičius.

Kalbėdamas apie apaštala Paulių, kun. V. Aliulis iš pradžių apžvelgė jo biografiją, pabrėžė, jog apaštalo Pauliaus apytikslę gimimo datą galima nustatyti

remiantis šv. Stepono kankinyse, aprašyta Naujajame Testamente. Prelegento žodžiais, Paulius gimė praėjus 13 metų po mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus gimimo dabartinėje Turkijos teritorijoje, tuo tarpu atsivertė – 34–35 m. Apie 51 m. parašė laiškus tesalonikiečiams, pirmąsias Naujojo Testamento knygas. Kun. V. Aliulis atkreipė dėmesį į apaštalo darbštumą: Pauliui priklausė trečdalis Naujojo Testamento tekstų (2003 eilutės iš 5621). Save vadindamas Jėzaus Kristaus tarnu, jis daug keliavo, vienoje vietoje neužsibūdamas ilgiau kaip trejus metus. Pasak prelegento, Paulius ne tik sėjo Evangelijos sėklą, bet ir laistė, pakartotinai lankydamas įkurtąsias krikščionių bendruomenes – nuolat jomis domėjosi, stiprino. Pagrindinis jo veiklos stimulus, kaip teigia pats Paulius, – Kristaus meilė, verčianti jį keliauti, skelbti, liudyti. Pauliaus tikėjimas grindžiamas pasitikėjimu ir asmeniniu ryšiu su Kristumi. Pauliui tikėti – tai gyventi su Kristumi ir dėl Kristaus. Apibendrinamas savo kalbą, kun. Vaclovas atkreipė dėmesį į šiandien pasitaikančias problemas skelbiant Evangeliją. Nors nūdienos visuomenė visai kitokia nei Pauliaus laikais, tačiau ir šiandien Evangelijos žinia turi skverbti pas žmones. Šiandien ypač svarbu gebėti dalytis vertybėmis, taip pat ir tikėjimu.

Antrojoje susirinkimo dalyje kurijos kancleris kun. Gediminas Tamošiūnas supažindino su Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriato išplatinta nauja pasirengimo santuokai anketa bei jos priedais – paaiškinimu, kaip ją pildyti ir kt. Po to kalbėjęs vyskupo generalvikaras kun. Algirdas Jurevičius kunigams pristatė naują knygą „Kaišiadorių vyskupijos bažnyčių varpai“, skirtą Kaišiadorių vyskupijos 80-mečio sukakčiai. Taip pat pristatytas dar vienas naujas leidinys – kun. Broniaus Bulikos rinktinių raštų I tomas „Dievo karalystės žemė“.

Susirinkimo pabaigoje Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis kunigams paskelbė, kad popiežius Benediktas XVI suteikė kapelionų (monsinjorų) titulus dviem Kaišiadorių vyskupijos kunigams – dr. Algirdui Jurevičiui ir dek. Jonui Sabaliauskui. Jiems įteikti pažymėjimai. Vyskupas taip pat įteikė popiežiaus palaiminimus kunigui Pranciškui Čiviliui, Senosios Varėnos parapijos klebonui, šiemet švenčiančiam kunigystės 25-mečio jubiliejų, ir kunigui jubil. Česlovui Zažeckui, šiemet švenčiančiam kunigystės 60-mečio sukaktį. Kun. jubil. Česlovas Zažeckas yra ilgiausią kunigystės kelią nuėjęs kunigas vyskupijoje, šiemet skaičiuojantis 60 kunigystės ir 84 amžiaus metus.

Šia proga taip pat buvo įteiktos Kaišiadorių vyskupo padėkos ir atminimo dovanos Dievo tarno Teofiliaus Matulionio (1873–1962) gyvenimo, kankinystės ir kankinystės garso bylos (vyskupijos etapo) tribunolo nariams: bylos postulatoriui ses. Celinai R. Galinytei OSB, įgaliojamajam teisėjui kun. dr. Robertui Rumšui, teisingumo gynėjui mons. Vytautui Sudavičiui, notarui mons. dr. Algirdui Jurevičiui, notaro padėjėjui kun. Algiui Ananiui, bylos dokumentų archyvare ses. Albinai Savukaitei KKMD ir mons. Jonui Dalinevičiui, Birštono sakralinio muziejaus ir Dievo tarno T. Matulionio ekspozicijos kuratoriui. Šių metų gegužės 1 d. Kaišiadoryse vyko Dievo tarno T. Matulionio gyvenimo, kankinystės ir kankinystės garso bylos proceso vyskupijos etapo užbaigimo minėjimas. Ši byla pradėta 1990 m. Kaišiadorių vyskupo J. Matulaičio sprendimu – dekretu siekiant įrodyti šio asmens dorybes bei kankinystę. Beatifikacijos byla vyskupijos lygmeniu baigta šiais metais. Proceso metu surinkti dokumentai bei liudijimai jau perduoti į Šventųjų skelbimo kongregaciją.

Susirinkimas baigėsi, kaip įprasta, pietumis drauge su ganytoju kurijoje.

-kgt-

jog Dievas į savo karalystę kviečia visus nuolankios širdies žmones, tuos, kurie nespūkuoja, suvokia savo mažumą. Stiprieji, galingieji ir garbingi svečiai nemato reikalo ateiti į Viešpaties parengtas vaišes. Dievo žvilgsnis kryпта į paprastus žmones, kurie kviečiami į puotą, parengtą visiems. Kiekvienam svarbu suvokti, kad žmogus yra kviečiamas priimti Dievo raginimą būti jautriam, atviram, neužverti širdies, atpažinti svarbiausius gyvenimo dalykus.

Per aukojimą „Dievo sodo“ bendruomenės nariai nešė atnašas, liturgijos metu buvo giedamos „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenės pamėgtos giesmės, kurias jau išmoko daugelis tikinčiųjų. Po Eucharistijos šventimo bendruomenės nariai drauge su Šv. Jono Bosko parapijiečiais meldėsi rožinio malda. Vėliau visi šventės dalyviai apžiūrėjo po Šv. Jono Bosko bažnyčia įrengtą „Dievo sodo“ bendruomenės nuotraukų parodą, drauge giedojo, žaidė žaidimus ir vaišinosi gausiai su-neštomis gėrybėmis.

-ksb-

Paskaita apie šventųjų jėzuitų atvaizdus

Spalio 22 d. Kauno miesto muziejuje dr. Neringa Markauskaitė skaitė paskaitą „Šventųjų jėzuitų atvaizdai Lietuvos dailėje“. Prelegentė, medijos priemonėmis rodydama šalies meno kūrinius, kuriuose vaizduojami šventieji jėzuitai, aptarė jų ikonografiją. Didžiama šių kūrinių dabar eksponuojama Lietuvos nacionaliniame muziejuje surengtoje parodoje Lietuvos jėzuitų provincijos įkūrimo 400 metų sukakčiai paminėti. Paroda veiks iki lapkričio 30 d.

N. Markauskaitės žodžiais, Lietuvoje dėl nepalankios istorinės situacijos šių šventųjų atvaizdų išliko daug mažiau nei, tarkime, Italijoje. Lietuvoje jie menkai tyrinėti. Pirmieji šventųjų jėzuitų atvaizdai atsirado XVII a. Vilniaus Šv. Jono, Šv. Kazimiero ir Šv. Ignaco Lojolos bažnyčiose. „Šventųjų jėzuitų atvaizdų būta kiekvienoje Lietuvos teritorijos

bažnyčioje“, – teigė N. Markauskaitė. Kaune jie išblaškyti per 1655 m. karą, kai miestas labai nukentėjo, kitose vietovėse, uždarius Jėzaus draugiją, buvo netinkamai laikomi, todėl neišliko arba pradingo sugriovus jėzuitų bažnyčias, pavyzdžiui, Kražiuose, Pašiaušėje.

Daugiausia šventųjų jėzuitų atvaizdų būta Šv. Jonų bažnyčioje. Tai ir šios vienuolijos steigėjo šv. Ignaco Lojolos, ir šv. Pranciškaus Ksavero portretai, skulptūros, kupolo freskoje išlikęs šv. Stanislovo Kostkos, globojusio kenčiantį jaunimą, atvaizdas. Po Antrojo pasaulinio karo šventųjų jėzuitų paveikslai, skulptūros, kaip ir kitas bažnyčios turtas, pateko į muziejus, tarp jų – Ateizmo. Atkūrus nepriklausomybę, daugelis jų atsidūrė Lietuvos dailės bei nacionaliniame muziejuose. Vis dėlto šventųjų jėzuitų atvaizdų dar yra Varniuose, kitų miestelių bažnyčiose.

Pasak N. Markauskaitės, esminės šventųjų jėzuitų atvaizdų ikonografinės detalės – Jėzaus Kristaus monograma (trys raidės – IHS apskritime) bei Dievo Sūnaus atvaizdas. Kita detalė, kuri gali kartotis, – atversta knyga su joje parašytu jėzuitų šūkiu: *Ad maiorem Dei gloriam* („Didesnei Dievo garbei“); juo jėzuitai baigdavo savo laiškus. Minimoms ikonografinės detalės ryškios šv. Ignaco Lojolos, šv. Aloyzo Gonzagos, kitų šventųjų jėzuitų portretuose.

Be barzdos ir aureolės virš galvos, kitas išskirtinis šv. Ignaco Lojolos atvaizdo ženklas – raudona juosta ties kaklu, meilės Kristui simbolis. Šv. Stanislovas Kostka vaizduojamas jaunas, mat mirė būdamas 18 metų – po pusmečio, kai, išvydęs Švč. Mergelės Marijos, duodančios jam palaikyti Kūdikių, viziją, įstojo į Jėzaus draugiją. Šv. Pranciškus Ksaveras skulptūrose, portretuose neretai vaizduojamas ties savo krūtine skleidžiantis drabužius – rodąs savo širdį, norinčią tarnauti Jėzui. Šv. Pranciškus Ksaveras vaizduojamas ir su piligrimo apsiaustu, lazda arba su gėlių girlianda. Su mirties simboliais – kaukolėmis šalia vaizduojami tik du šventieji jėzu-

Tarptautinė mokslinė konferencija „Zenonas Ivinskis ir Lietuvos praeities tyrimai“

Spalio 16–17 d. VDU Katalikų teologijos fakultete vyko tarptautinė mokslinė konferencija „Zenonas Ivinskis ir Lietuvos praeities tyrimai“ prof. Zenono Ivinskio (1908–1971) gimimo 100-osioms metinėms paminėti. Prof. Z. Ivinskis yra vienas iškiliausių Lietuvos istorikų ir visuomenės veikėjų, palikusių reikšmingų fundamentalių darbų, rengusių jaunąją mokslininkų kartą ir formavusių kelių kartų istorinę sąmonę. Konferencijos rengėjai – VDU Katalikų teologijos fakultetas, Humanitarinių mokslų fakultetas, Lietuvių išėivijos institutas – taip pat siekė suaktualinti prieškarinio humanitarinį palikimą, iškelti ir aptarti šiuolaikiniam mokslui svarbias problemas. Konferenciją rėmė VDU, LR Kultūros ministerija, Kauno m. savivaldybė. Spalio 16 d. VDU KTF atidaryta Z. Ivinskio vardo auditorija. Spalio 17 d. ryte P. Višinskio gatvėje, Kaune, prie 46-ojo namo, kur gyveno Z. Ivinskis, atidengta atminimo lenta (autorius – skulptorius Leonas Adomkus). Visą konferencijos laiką fojė prie KTF Didžiosios aulos renginio dalyviai galėjo susipažinti su Z. Ivinskio rankraščiais, įvairiais dokumentais, nuotraukomis, studijomis. Parodą surengė VDU biblioteka ir Žemaičių dailės muziejus.

Konferencija prasidėjo Didžiojoje auloje šv. Mišiomis. Joms vadovavo prel. dr. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS, koncelebravo Kauno kunigų seminarijos rektorius mons. Aurelijus Žukauskas, penki lenkų dvasininkai, atvykę į Kauną skaityti pranešimų. Prel. V. S. Vaičiūnas OFS pakvietė prašyti Viešpaties palaimos konferencijos darbui ir ramybės šviesaus atminimo mokslininkui, kurį savo trumpoje homilijoje iškelė kaip sąžiningo istoriko pavyzdį, aktualų ir šiandien, nes, dvasininko žodžiais, „istorija negali būti klastojama“.

Prieš pradėdant konferencijos darbą fakultete buvo atidaryta Z. Ivinskio vardo auditorija. Šia proga kalbėjęs organizacinio komiteto narys dr. Artūras Grickevičius atkreipė dėmesį, jog taip atkuriamas dvasinė sąsaja su Z. Ivinskiu, kurio gyvenimas atspindi prieškarinio inteligentijos suklestėjimą ir tragišką vėlesnį likimą. Buvo pabrėžtas mokslininko domėjimasis Lietuvos Katalikų Bažnyčios istorija, darbas Vatikano archyvuose. Z. Ivinskio auditorijoje mokslininką primins jo portretas (autorius Gerdenis Grickevičius).

Vėliau konferencijos rengėjus ir dalyvius pasveikino svečiai – Kauno arkivyskupijos augziliaras vyskupas dr. Jonas Ivanauskas, VDU rektorius prof. Zigmas Lydeka, LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė, KTF dekanas dr. Benas Ulevičius ir HMF dekanas dr. Jonas Vaičenonis.

Trijose konferencijos sekcijose nagrinėtas prof. Z. Ivinskio vaidmuo Lietuvos historiografijoje ir visuomeninė veikla išėivijoje, analizuoti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės bei krikščionybės Lietuvoje istorijos aspektai. Pranešimus skaitė ir mokslinėse diskusijose dalyvavo Vytauto Didžiojo ir Vilniaus pedagoginio universitetų, Lietuvos istorijos instituto mokslininkai, svečiai iš Lenkijos – Balstogės, Liublino, Krokuvos aukštųjų mokyklų.

Pirmąją konferencijos dieną skaitytame Valdo Selenio (VPU) pranešime „Zenonas Ivinskis Nepriklausomos Lietuvos (1918–1940 m.) istorikų bendrijos kontekste“ pabrėžta, jog Z. Ivinskis buvo istorikų bendrijos, kurią siejo stiprūs ryšiai, priekyje. Jis uoliai mokėsi istorikui reikalingų įgūdžių, vėliau buvo vienas iš tų, kuris apsigynė daktaro disertaciją užsienyje, užėmė aukštas administracines pareigas universitete, buvo Lietuvos katalikų mokslų akademijos

narys. Pranešime akcentuoti visą gyvenimą nenutrūkę Z. Ivinskio ryšiai su Ateitininkų organizacija, ateitininkų idealų reikšmė jo veiklai. Pranešime „Zenono Ivinskio visuomeninė veikla išėivijoje“ dr. Ilona Bučinskytė (VDU) aptarė mokslininko visuomeninę veiklą nepriklausomoje Lietuvoje, pirmaisiais sovietų okupacijos metais ir gyvenant išėivijoje. Pasak mokslininkės, Z. Ivinskis liko ištikimas ateitininkų visuomeniškumo principui, tačiau profesinė veikla konkuravo su visuomene: pirmenybė vis dėlto buvo teikiama moksliniam darbui. Dr. Povilas Lasinskas (VDU), apžvelgdamas Lietuvos Respublikos ir SSRS santykių tematiką Zenono Ivinskio darbuose, teigė, jog šie santykiai nuolat buvę Z. Ivinskio akiratyje. Jis nuolat stebėjęs sovietmečio istorikų darbus, pabrėždavęs jų tendencingumą. Didysis kaimynas, tapęs okupantu, nekėlė profesoriui optimistinių vilčių ir paskatino pasitraukti į Vakarus. Mokslininko gyvenime matyti, kaip mokslinės pažiūros gali radikaliai paveikti likimą. Laima Bucevičiūtė pranešime „LDK vakarinių sienų tyrimų problematika istoriografijoje: metodologinis aspektas“ pristatė ir Z. Ivinskio tyrimų objektu buvusį valstybės sienų klausimą, turintį platų geografinį, politinį, ekonominį, diplomatinį kontekstą. Prof. Alfonso Motuzo (VDU) pranešimą „Liaudies ir liturginis giedojimas Lietuvoje (XX–XXI a.) pagal Zenoną Ivinskį“ iliustravo Marijampolės kolegijos moterų etnografinio ansamblio giedotojos.

Popietiniuose istorikų pranešimuose VDU Lietuvos istorijos instituto (LII) prof. Jūratė Kiaupienė aptarė 1413 m. Horodlės sutartyse iškylančius prieštaravimus, į kuriuos dėmesį buvo atkreipęs Z. Ivinskis, tačiau jie dar tebelaukia didesnio istorikų dėmesio. LII prof. Zigmantas Kiaupa aptarė Lietuvos miestiečių judėjimą Vidurio Rytų Europoje XV–XVI a. Tris išsamius pranešimus lenkų kalba perskaitė svečiai: dr. Lidia Korczak (Jogailaičių universitetas Krokuvėje) apibūdino klientelizmo sistemos pradžią LDK. Kun. prof. Tadeusz Krahelis iš Balstogės arkivyskupijos dvasinės seminarijos kalbėjo apie Žemaičių ir Vilniaus vyskupijų ginčus dėl sienų XVII–XVIII a., Balstogės universiteto dr. kun. Tadeusz Kasabula aptarė lietuvių kalbos vartojimą sielovadoje Kauno ir Kupiškio dekanatuose XVIII a. antrojoje pusėje.

Antroji konferencijos diena prasidėjo dr. Artūro Grickevičiaus (VDU) pranešimu „Seminarija ar bendrabutis? Šv. Bažnyčios Susirinkimo Tridente 18 kano no įgyvendinimo Lietuvoje pėdsakais“. Dr. Vaida Kamuntavičienė (VDU) apžvelgdama Kauno dekanato padėtį XVII a. antrojoje pusėje pateikė vizitacijų aktais paremtų istorinių faktų apie Kauno dekanato, kurį tuo metu sudarė devyniolika bažnyčių, padėtį po karo su švedais, kai liko tik penkios bažnyčios, o visos medinės buvusios sudegintos. Domininkas Burba (VDU, Pilių tyrimo centras „Lietuvos pilys“) gvildeno teisinius katalikų dvasininkų tarpusavio konfliktus Vilniaus paviete XVIII a. viduryje.

Šios dienos konferencijos darbą baigė svečių iš Lenkijos pranešimai. Tarp jų buvo ir dr. Waldemaro Franciszeko Wilczewskio (Liublino katalikiškasis universitetas) pranešimas „Vilniaus vyskupijos generalinės vizitacijos XVII–XVIII a. Problematikos evoliucija“, kun. dr. Jano Kosmowskio MIC (Liublino marijonų seminarija) pranešimas „Magnatų giminės – marijonų ordino mecenatai Lietuvoje“. Šiuos ir kitus konferencijos pranešimus numatyta spausdinti religijos mokslo žurnale *Soter* (VDU).

itai – su pasiaukojimu ligonius slauge šv. Pranciškus Bordžija ir šv. Aloyzas Gonzaga, jie labai gerbti Lietuvoje ir Lenkijoje.

-jkk-

Keliais žodžiais

Pravieniškės. Spalio 15 d. Pravieniškių antruosiuose pataisos namuose Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius pašventino šešiolika metų čia veikiančią, o dabar renovuotą koplyčią. Apeigose dalyvavo kurijos kancleris mons. Adolfas Grušas, kolonijos kapelionas kun. Egidijus Periokas. Koplyčioje įrengtas naujas altorius, sakykla, atskira patalpa išpažintims atlikti. Koplyčią, kuriai arkivyskupas suteikė Šiluvos Dievo Motinos vardą, puošia nuteistųjų tapyti paveikslai. Ganytojas taip pat apžiūrėjo pataisos namus, susipažino su kalinčiųjų buitimi, pabendravo su jais, pasidalijo lageryje patirtais savo išgyvenimais.

-kasp-

Kaišiadorys. Spalio 17 d. Kaišiadorių viešojoje bibliotekoje buvo pristatyta nauja, unikali knyga „Kaišiadorių vyskupijos bažnyčių varpai“. Knygos autorius – Gintautas Žalėnas, leidyba rūpinosi Kaišiadorių muziejaus direktorius Olijardas Lukoševičius, išleido UAB „Petro ofsetas“ (Vilnius). Tai iliustruotas 116 puslapių leidinys, skirtas Kaišiadorių vyskupijos 80 metų jubiliejui. Jame aprašyti šioje vyskupijoje buvę ir esami varpai, jų kilmė ir likimas. Seniausias Kaišiadorių vyskupijoje turimas varpas, datuotas 1442 m., yra Semeliškių Šv. Lauryno parapijos bažnyčioje, Elektrėnų dekanate. Tai antras pagal senumą varpas Lietuvoje. Dar senesnis, nuliedintas 1420 m. varpas šiuo metu saugomas Lietuvos nacionaliniame muziejuje Vilniuje.

-Kš-

-kasp-

DOVANA IR UŽDUOTIS

33 eilinis sekmadienis (A)

Pat 31, 10–13. 19–20. 30–31; *1 Tes* 5, 1–6; *Mt* 25, 14–30

Ne tik jaunimui gresia pagunda siekti lengvo gyvenimo. Lengviausia ir paprasčiausia gauti viską gatavą. Klysta manantys, kad turėdami gabumų, truputį laimės, įtakingų pažįstamų, kaip nors gyvenime „pasisuks“. Lengvo kelio ieškotojas sako: atsiras, kas už mane atliks nemalonias užduotis, varginančius darbus. Tačiau gyvenime yra dalykų, kurių niekas kitas už mane neįvykdys. Man asmeniškai dovanoti talentai ir patikėti konkretūs uždaviniai.

Evangelijoje apie talentus reikia atkreipti dėmesį į du dalykus: kaip Dievas apdovanoja žmogų, ir koku būdu žmogus išnaudoja talentus. Dievas duoda, tačiau visiškai kitaip negu tai paprastai daro žmogus. Jei Dievas kažką duoda, tai drauge reiškia užduotį. Dievas nepaduoda visko gatavo, bet sako: „Kelkis ir eik“ arba „Sek paskui mane.“ Jei gavau iš Dievo talentą muzikuoti ar tapyti, visiškai nereikia, kad tapsiu garsiu muziku ar dailininku. Šie gabumai išsiskleis tiek, kiek aš angažuosiuosi ir atsiliėpsiu į pašaukimą. Dievas savo begaline meile išmintingai apdovanoja kiekvieną žmogų, tiek tikintį, tiek netikintį. Dažnai būna, kad nemokame apsieiti su tomis dovanomis. Mums gresia tingaus ir baimingo tarno nuostata: verčiau apsidrausti, nerizikuoti ir neplėtoti Dievo talentų. Dažnai nenorime eiti aukos, darbo ir pastangų keliu.

Menka savivertė taip pat neleidžia augti Dievo talentų srityje. Pernelyg lengvai leidžiamės vidinių ar išorinių „balsų“ įtikinami: esi niekam netinkamas; tau nieko neišeis, neturi jokių gabumų, minčių, įkvėpimų. Verčiau renkamės pamurmėti dėl sunkių laikų ar perspektyvų stokos. Pragaištinga susitelkti tik į savo silpnybes, ribotumus ir stengtis juos pateisinti. Būtina imtis konkrečių pastangų įveikti savo silpnybes. Evangelija apie talentus mums primena, jog galiausiai nėra svarbu, ko ir kiek gavome, svarbu, ką darome su Dievo dovanomis. Geras ir ištikimas tarnas padaugina gautąsias dovanas, nenaudingas – eina lengviausiu keliu.

Šeimininkas padėkojo ir apdovanojo tuos tarnus, kurie gerai išnaudojo jiems patikėtus talentus – nepriklausomai nuo to, kiek gavo ir kaip juos padaugino. Padėka ta pati: „Eikš į savo šeimininko džiaugsmą.“ Mūsų žmogiškasis supratimas apie teisingumą reikalautų labiau diferencijuoto atlygio. Kas daugiau uždirbo, buvo apskresnis, turėtų daugiau gauti. Panašiai mus trikdė kita Evangelijos vieta, kur darbininkai gauna vie-

nodą atlygi, neatsižvelgiant į darbo valandas. Tačiau Viešpaties mintys – ne mūsų mintys. Svarbu, ne kiek talentų gavome iš Viešpaties, bet ką su jais darome, ar rūpinamės juos padauginti. Pasak Jono Pauliaus II, kiekvienas gauname patį svarbiausią talentą – savo žmogiškumą.

Apdovanojimas visuomet pranoksta mūsų supratimą ir lūkesčius. Pasirodo, kad labiausiai linkę užkasti savo talentus tie, kurie gavo mažiausiai. Kodėl taip yra? Ar baimė prarasti nedidelį turtą taip paralyžiuoja, kad žmonės nepajėgia veikti? Vienas talentas taip pat yra didžiulis turtas. Tačiau mus graužia savigaila ar pavydas, kai lyginamės su kitais, manome, jog kiti gavo daugiau.

Dievas nepaleido mūsų į pasaulį be nieko. Kiekvienas gavome bent po talentą: dvasinių ar medžiaginių dovanų, situacijų, santykių, susitikimų. Visas mūsų gyvenimas kyla iš Dievo. Visa tai patikėta viliantis mūsų ištikimybę. Palyginime pasakojama, kad šeimininkas išvyko į kitą šalį. Jo tarnai įsivaizduoja esą palikti savo nuožiūrai. Šis išvykimas reiškia Dievo mums duotą laisvę. Kartais tariamas Dievo nutolimas mus išgąsdina. Tačiau jis nutolsta tik mūsų labui, kad galėtume parodyti, ką esame pasirengę nuveikti. Po kurio laiko šeimininkas grįžta. Išplėtoti dovanas ir atnešti vaisių nepakanka vienos dienos ar valandėlės. Viskam reikia laiko, ir Dievas jo dovanuoja. Laikas yra taip pat brangus talentas.

Dievas reikalauja iš žmogaus ne absoliutaus pelno, bet santykinio, nelygu kokius talentus dovanuoja. Pakanka, jei žmogus padvigubina tai, ką gavęs. Abu tarnai – tiek gavęs penkis talentus, tiek du – parodo tolygią ištikimybę.

Netikęs tarnas mano esąs tik vergas, vien darbo jėga. Jis svarsto: vis tiek visa, ką uždirbsiu, priklausys šeimininkui. Iš tikrųjų jis visai nenorėtų dirbti šeimininkui, tik bijo nukentėti. Jam atrodo neteisinga, kad šeimininkas siekia pelno, kaltina jį savivale. Grąžindamas šeimininkui patikėtą talentą jis nedėkoja: imkis, kas tavo. Jėzus nori pasakyti, kad nedirbantis Dievui iš tikrųjų apleidžia savo gyvenimo dirvą. Tik tarnaujant Dievui žmogiškasis gyvenimas tampa vaisingas. Dievas teisėtai rūstinasi, jei jo talentai nenaudingai užkasami.

Dovanojimas taip pat reikalauja didelės išminties. Kartais turėdami kilnias intencijas savo dovanomis žmogui daugiau pakenkiame negu padedame. Žvelgdami į Kristų mokykimės išmintingai duoti, taip pat išmintingai naudotis tuo, ką gauname.

KARALIUS IR TEISĖJAS

Kristus, Visatos Valdovas (A)

Ez 34, 11–12.15–17; 1 Kor 15, 20–26a.28; Mt 25, 31–46

1925 m. popiežius Pijus XI, įvesdamas Kristaus Karaliaus iškilnę, siekė atsparos liberalizmo ir bedievybės ideologijai. Popiežius stengėsi labiau išryškinti prisikėlusio Kristaus pergalę prieš nuodėmę ir mirtį visose gyvenimo srityse. Suvokti Kristaus karalystės pergalę lygiai taip pat svarbu mūsų laikais, kai daugelis mąsto ir gyvena taip, tarsi Dievo nebūtų. Vis dėlto kiekvienas žmogus asmeniniame gyvenime trokšta laimės, ramybės ir meilės. Kristaus Karaliaus iškilnę liudija giliausias žmogaus lūkesčius. Mišių skaitiniuose Viešpats Kristus pasirodo kaip Ganytojas, Karalius ir Teisėjas. Pranašo Ezekielio skaitinyje ganytojas rūpinasi savo avimis ir ieško nuklydusiųjų. Savo viešosios veiklos metu Jėzus ieškojo suvargusių ir apleistų, klystančių, nutolusių nuo Dievo žmonių (*Mt 9, 36*). Paskutinis Ezekielio skaitinio sakinytis parengia Paskutinio teismo scenai Mato evangelijoje. Joje Karalius nagrinėja kiekvieno asmens bylą ir atskleidžia Dievo gailestingumą. Apaštalas Paulius kalba apie kūrinių suvienijimą, apie Kristų: „Jis gi turi karaliauti ir paguldyti po savo kojomis visus priešus“ (*1 Kor 15, 25*). Laikų pabaigoje Kristus įtvirtins savo karalystę įsteigdamas naują žemę ir naują dangų (*Apr 21, 1*). Šiandienos iškilme iš anksto pasitinkame Kristų, ateisiantį su galia ir šlove.

Šiandienos piliečiui karaliaus ir teisėjo titulai nebūtinai kelia džiaugsmingas asociacijas. Monarchų gyvenimo pikantiškais smulkmenomis minta žiniasklaida, o teismų praktikoje netrūksta akį režiančio neteisingumo. Tačiau žmogiškosios tikrovės dvilypumas būdingas ne vien mūsų laikams. Evangelijos palyginimuose Jėzaus minimi karaliai Palestinos gyventojams taip pat galėjo asocijuotis su okupacine valdžia, Romos imperijos valdovais. Jėzaus klausytojai irgi pažinojo marionetinius valdovus ir suvokė, kad ne visi žemiškųjų teismų sprendimai yra teisingi. Taigi dar labiau išryškėja, kad Kristus nėra žemiškasis karalius ar žemiškasis teisėjas. Jis nenori toks būti. Į jo viešpatavimą žvelgiame viltingai. Suvokiame, koks džiaugsmas būti mylinčiojo pavaldiniu. Jo teismas taps mums konkrečiu jo meilės patyrimu. Pas Karalių ir Teisėją laikysime meilės egzaminą. Iš tikrųjų būsime nustebinti to, ką išgirsime iš Kristaus. Panašiai buvo nustebę šiandienos Evangelijoje suskirstyti teisieji ir neteisieji. Tiek vieni, tiek kiti nežinojo, kada savo gyvenime buvo sutikę Kristų.

Paskutinį bažnytinių metų sekmadienį dvasios akimis žvelgiame į paskutinę pasaulio istorijos dieną. Visa-

tos valdovo atėjimas nusakomas tik per palyginimus ir pranašystes. Smalsuoliai nesulauks išsamaus šio įvykio reportažo. Evangelistas Matas leidžia mums suvokti, kad Kristaus karalystė jau glūdi šio pasaulio laike. Evangelistas taip pat atskleidžia eschatologinę Dievo karalystės atbaigą. Kristaus viešpatystė neatitinka mūsų įsivaizdavimų apie žemišką karalystę. Čia daugiau skirtumų negu panašumų. Dievo karalystėje nėra valdinių, tik dalyviai. Šioje karalystėje vertinami ne ekonominiai, mokslo ar meno laimėjimai, bet tik meilės darbai. Čia tampa reikšmingi net menkučiai, nepastebimi darbeliai: su meile ištartas žodis, tyli paslauga, padrašinanti šypsena, draugiškas gestas.

Karalius ir Teisėjas stovi tiesioginėje savo žmonių aki-vaizdoje be jokių biurokratinių tarpinių instancijų. Evangelija mums atskleidžia svarbius būsimojo teismo principus. Taigi gauname į rankas gerą kelrodį, leidžiantį pasirūpinti, kad teismas mums būtų palankus. Dievo teismas kitoks, negu įprasta šioje žemėje. Šio teismo teisingumas grindžiamas ne įstatymų paragrafais, bet siekia pačias žmogaus širdies gelmes. Čia siekinys yra ne atleidimas nuo bausmės, bet Dievo palaiminimo pažadas, kuris amžinosios Dievo meilės jau parengtas iš pat pradžių.

Šis teismas atskiria avis nuo ožių. Gyvenime žmonės ir situacijos dažnai būna painiai sumišę. Ir žmogaus širdyje daug vidinės sumaišties, dažnai sunku atskirti elgesio motyvus. Pavyzdžiui, gali būti, kad žmogus yra nemalonios išvaizdos, nepasižymi ypatingu protu, yra neturtingas, tačiau vis dėlto geros širdies. O kitas – gražios išvaizdos, pasitikintis savimi, tačiau piktas. Širdies motyvai neįžvelgiami išoriniu žvilgsniu. Tačiau Dievo teisme kiekvienas iš karto pamatys, nereikės ilgų psichologinių tyrimų. Teisiami ne skandalų herojai, įžymybės ir žvaigždės, bet tiesiog žmonės. Teisėjas žvelgia ir teisia asmeniškai, nesivadovauja formaliais, tariamai objektyviais įstatymais.

Tarp eilučių nuskamba baisi Jėzaus pranašystė: iki pat Paskutinio teismo dienos žmonijai taip ir nepavyks pašalinti vargo. Išliks ne tik ypatingi, bet ir patys paprasčiausi poreikiai: bus alkstančių, trokštančių, benamių, ligonių, kalinių. Šiais žodžiais demaskuojamos visos socialinės utopijos.

Vis dėlto geroji naujiena yra ta, kad Dievo meilės karalystė prasideda šioje žemėje. Turime daugybę progų jau dabar sutikti Jėzų kasdieniškose gyvenimo situacijose, jį aplankyti, paguosti, pavalgydinti ar aprengti.

Dievo žodžiui skirto Vyskupų sinodo svarstybos

(KAP, KAI) Spalio 5–26 d. Vatikane vyko XII paprastoji Vyskupų sinodo asamblėja tema „Dievo žodis Bažnyčios gyvenime bei misijoje“. Per pirmąją Sinodo darbo savaitę vyko 11 generalinių kongregacijų, susitikimai mažose grupėse, buvo sudarytos Sinodo baigiamojo dokumento ir informacijos komisijos, pranešimus skaitė krikščioniškųjų bendruomenių delegatai ir svečiai. Antrąją Sinodo darbo savaitę buvo pateiktas diskusijų apibendrinimo dokumentas. Sinodo auloje skambėjo daug katalikų ištikimybės persekiojimų akivaizdoje patvirtinančių liudijimų. Benediktas XVI Sinodo darbą pradėjo tardamas žodį pirmoje generalinėje kongregacijoje, o antrąją savaitę ištraukė į diskusijų eigą neplanuotu pranešimu. Spalio 18 d. pateiktas Sinodo baigiamojo dokumento projektas.

Spalio 6 d. pirmoje generalinėje kongregacijoje Sinodo darbą apmąstymu 118 psalmės tema pradėjo popiežius Benediktas XVI. Sinodo generalinis reliatorius Kvebeko arkivyskupas kardinolas Marcas Quelletas savo pranešime *Relatio ante disceptationem* nusakė asamblėjos problematiką, pabrėždamas Sinodo pastoracinę ir misijinę reikšmę. Pasak kardinolo reliatoriaus, Sinodas remiasi Vatikano II Susirinkimo mokymu apie Dievo žodį. Vatikano II Susirinkime išplėtotą bendrystę (*communio*) grindžiama Bažnyčios samprata suteikė pagrindą dialogui tarp Dievo ir jo tautos. Kardinolas sakė, kad dėl sekuliarizacijos, religinio pliuralizmo ir globalizacijos tapo sunku perteikti tikėjimą šeimose, atsirado įtampa tarp Magisteriumo ir teologų. Pasak kardinolo, reliatyvizmo ir ezoterikos paženklinant pasaulį reikia iš naujo aiškinti Apreiškimo sąvoką. Kados kardinolas taip pat apgailestavo, kad per pamaldas sakomi pamokslai nepatenkina daugelio žmonių, dėl

to katalikai ieško prieglobsčio kitose bendruomenėse. Pasak kardinolo M. Quelloto, krikščionybė nėra „Knygos Dievo žodžiu, apima kur kas daugiau, ne tik užrašytą tekstą, tekstas yra tik Gyvojo Žodžio – Jėzaus Kristaus liudytojas. Todėl krikščioniškoji Biblija užima ypatingą vietą tarp kitų religijų šventųjų Raštų. Kardinolas ragino artintis prie Biblijos kontempliuojant, o ne vien per intelektą.

Pirmą kartą Sinode kalbėjo nekrikščionis, Haifos vyriausiasis rabinas Shear-Yashuvus Cohenas. Jis yra Šventojo Sosto ir Izraelio dialogo komisijos koprezidentas, taip pat dvišalės komisijos, nagrinėjančios Katalikų Bažnyčios juridinę padėtį Šventojoje Žemėje, narys. 82 metų rabinas pabrėžė, jog atsižvelgiant į neapykantos kupiną judėjų ir katalikų santykių istoriją labai reikšmingas pats faktas, kad jis buvo pakviestas kalbėti Sinode. Haifos vyriausiasis rabinas kalbėjo apie Toros pristatymą viešų pamaldų sinagogoje metu. Buvęs Biblijos instituto rektorius kardinolas Albertas Vanhoye kalbėjo apie Naujojo Testamento nuostatą žydų atžvilgiu, atremdamas priekaištus dėl tariamo antijudaizmo.

Tą pačią dieną vykusioje spaudos konferencijoje kardinolas Marcas Quelletas sakė, kad judaizmas ir islamas sekuliarizacijos akivaizdoje yra krikščionybės sąjungininkai. Krikščionims svarbu suprasti, kaip Šventąjį Raštą interpretuoja žydai. Drauge krikščionims svarbu matyti, kaip musulmonai gina gyvybės vertę ir ryžtingai išpažįsta tikėjimą.

Antroje generalinėje kongregacijoje buvo pristatyti kontinentų pranešimai. Kroatijos kardinolas Josipas Bozaničius kalbėjo apie Europai gresiančią identiteto krizę. Pasak kardinolo, pagrindinė užduotis yra iš naujo įsisavinti krikščioniškąjį paveldą, grįžti prie savo tapatybės šaknų, o tai reiškia prie Dievo žodžio Biblijoje.

Pasak Zagrebo arkivyskupo, Europoje pastebimas naujas susidomėjimas Šventuoju Raštu. Apibendrinamas padėtį Europoje kroatų kardinolas sakė, jog Biblija susieja kontinento Rytus ir Vakarus, Šiaurę ir Pietus, taip pat skirtingas konfesijas. Iš Šventojo Rašto kyla ne tik Europai bendras architektūros, muzikos, literatūros paveldas, bet taip pat solidarumo ir artimo meilės idėjos.

Sinodo pranešimuose daug dėmesio skirta tinkamo Šventojo Rašto supratimo klausimams. Tikėjimo mokymo kongregacijos prefektas kardinolas Williamsas Levada išpėjo vengti subjektyvių Biblijos interpretacijų. Šventasis Raštas gali ir turi būti suprantamas kaip autentiškas Dievo žodis tik laikantis gyvosios Bažnyčios tradicijos ir Magisteriumo.

Vengrijos primas, Europos vyskupų konferencijų tarybos pirmininkas kardinolas Peteris Erdő atkreipė dėmesį, kad savavališkas Biblijos interpretavimas ypač pavojingas pokomunistiniuose kraštuose, kur daugelis žmonių nepajėgia atskirti pagrįstų bei tikėtinų informacijos šaltinių nuo sensacingų publikacijų. Budapešto kardinolas taip pat skeptiškai kalbėjo apie tikėjimo skelbimą ir Biblijos turinio perteikimą naujomis žiniasklaidos priemonėmis.

Hondūro kardinolas Oscaras Roriguezas Maradiaga, priešingai, internetą pateikė kaip Bažnyčios misijos šansą. Jis pasakojo apie Lotynų Amerikoje gyvuojančią „lekcionautų“ iniciatyvą, kai krikščionys vienijasi Biblijos kasdienių skaitinių pagrindu.

Kelno kardinolas Joachimasis Meisneris sakė, kad Katalikų Bažnyčia vis iš naujo turi orientotis į Bibliją. Pasak jo, Magisteriumas nėra viršesnis už Šventąjį Raštą. Kardinolas Meisneris pabrėžė, jog Biblija yra Bažnyčios knyga. Ją galima tinkamai suprasti tik tuomet, kai ji skaitoma ta dvasia, kuria buvo parašyta.

Sinode buvo pareikšta idėja rengti pasaulinį Biblijos kongresą, panašiai kaip Pasaulio jaunimo ar šeimos dienas. Vyskupų sinode daugelis pranešėjų ragino gerinti Bažnyčioje pamokslų kultūrą. Kanberos arkivyskupas Markas Benedictas Coleridge'as sakė, kad kunigus reikia mokyti „pamokslavimo meno“ (*ars predicandi*). Pasak arkivyskupo, pamokslai turi būti veikiau misijinio, o ne moralizuojamo pobūdžio. Tucsono (JAV, Arizona) vyskupas Geraldas Frederickas Kicanas apgailestavo, kad tikintieji po dvasininkų kalbų dažnai lieka tušti. Jis siūlė Bažnyčioje paskelbti „pamokslo metus“ ir ypač sutelkti dėmesį į šią skelbimo formą.

Spalio 13 d. St. Poelteno vyskupas augziliaras Antonas Leichtfriedas kalbėjo apie tai, kad daugelis homilijų bei pamokslų nutolę nuo gyvenimiškų aktualijų. Jis priminė geležinę taisyklę: kiekvienai pamokslo minutei turi būti skirta valanda pasirengimo. Pasak vyskupo, jei šios taisyklės būtų laikomasi, nebūtų sakomos ilgos paskaitos. Vyskupas minėjo labiausiai paplitusius pamokslų trūkumus. Pirma, pamokslas negali būti vien biblinio teksto perpasakojimas. Antra, vengtina pamoksle pasakoti tik kasdienio gyvenimo istorijas, nenušviečiant jų Evangelijos šviesa. Trečias pavojus, pasak jo, gresia tiems pamokslininkams, kurie semdamiesi medžiagos iš homiletinių leidinių nesusieja jos su savo asmeniniu gyvenimo liudijimu.

Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos prefektas kardinolas Zenonas Grocholewskis kalbėjo apie teologijos fakultetų ir kitų aukštųjų mokyklų užduotis skelbiant Dievo žodį. Jis pastebėjo, jog nors daugėja institutų, religinis neraštingumas didėja. Jis ragino plėsti tokias religijos studijas, kur absolventams neteikiami moksliniai laipsniai.

Pasak kardinolo Z. Grocholewskio, tarp tikinčiųjų pastebima neįtikėtina

Biblijos pažinimo stoka. Jis rėmėsi Katalikų Biblijos federacijos dešimtyje Europos šalių atliktu tyrimu, iš kurio paaiškėjo, jog daugelis žmonių negalėjo atsakyti į klausimą, kiek Biblijoje yra Evangelijų, taip pat ar Jėzus pats rašė kurią nors Biblijos dalį. Pasak kardinolo, toks nepažinimas sudaro vaisingą dirvą sektoms.

Krokvos arkivyskupas kardinolas Stanislawas Dziwiszas kalbėjo apie Šventojo Rašto studijas ugdant klerikus ir vykdant nuolatinį kunigų ugdymą. Pasak jo, Dievo tautai reikia kunigų, besižavinčių Dievo žodžiu ir Žodžio tarnyba. Tai viena iš būtinų naujosios evangelizacijos sąlygų.

Popiežiškosios įstatymų tekstų tarybos pirmininkas arkivyskupas Francesco Coccopalmerio siūlė bažnytinėje teisėje įtvirtinti pareigą kunigams kasdien skaityti Šventąjį Raštą.

Vienas vyskupas iš Pietų Korėjos siūlė įtraukti tam tikrų Biblijos fragmentų mokymąsi atmintinai ugdant seminaristus ir kunigus. Sinode svarstyta apie pamokslininkams skirtą dokumento, homiletikos vadovo reikalingumą.

Vyskupų iš neturtingų pietų regionų liudijimai atskleidė, kad Biblija yra vargšų knyga, nors jie ne visuomet įstengia patys ją išsigyti. Šią situaciją Afrikoje ir Lotynų Amerikoje dažnai išnaudoja sektantiškos grupuotės, dalydamos užsienyje spausdintą Bibliją. Pranešėjai pabrėžė, kad Šventojo Rašto leidimai turi būti prieinami taip pat vargingiesiems gyventojams.

Popiežiškosios „Cor Unum“ tarybos pirmininkas kardinolas Paulius Cordesas kalbėjo apie karitatyvinės veiklos biblines šaknis.

Astanos (Kazachstanas) arkivyskupas Tomaszas Peta pabrėžė rožinio reikšmę: jo dėka į Vidurinę Aziją iš-tremti katalikai išlaikė savo tapatybę.

Sinode entuziastingai išklausti krikščionių kančios ir ištvermės liudijimai. Kardinolas Varkey Vit-hayathilas kalbėjo apie dramatišką krikščionių padėtį Indijoje. Jeruzalės lotynų patriarchas Fouadas Twalas ragino reikšti solidarumą su Šventosios Žemės krikščionimis. Maronitų patriarchas kardinolas Nasrallah Sfeiras apgailestavo, kad vis daugiau krikščionių palieka Šventąją Žemę. Chaldėjų apeigų Babilonijos patriarchas kardinolas Emmanuelis II Delly sakė, kad Irako krikščionims gyventi Dievo žodžiu reiškia liudijimą net gyvybės kaina.

Poznanės arkivyskupas Stanislawas Gądeckis ragino Bažnyčią aiškiai suformuluoti savo misiją žydų atžvilgiu. Poznanės arkivyskupas atkreipė dėmesį į prieštarą tarp Bažnyčios pripažįstamo judaizmo, kaip išganymo kelio, ir biblinio mokymo apie Kristų, kaip vienintelį Išganytoją. Iki šiol trūksta aiškaus ir oficialaus Magisteriumo mokymo, kaip Jėzaus Kristaus išganymo visuotinumą siejamas su žydų tauta. Todėl žydų atžvilgiu netaikytina krikščioniškoji misija „griežtąja prasme“. Kita vertus, daugelis katalikų nežino, kaip šią nuostatą suderinti su Naujojo Testamento teiginiais apie tai, kad Jėzus Kristus yra vienintelis Tarpininkas tarp Dievo ir žmonių. Vyskupai iš arabų šalių kalbėjo apie vadinamojo „krikščioniškojo sionizmo“ problemą – Senojo Testamento interpretavimą, pateisinant šiandieninę Izraelio politiką. Jeruzalės lotynų patriarchas sakė, kad arabų krikščionys dėl proizraeliško politinio bei ideologinio Senojo Testamento interpretavimo vengia daugelio Senosios Sandoros biblinių tekstų.

Eichšteto vyskupas Gregoras Maria Hanke kalbėjo apie netinkamą Žodžio liturgijos sureikšminimą, galintį klaidingai vesti į tai, kad Eucharistija būtų pakeičiama Žodžio liturgija. Pasak jo, Biblija, kaip Dievo žodis, nuolat rodo į Eucharistiją.

Pasak Viurcburgo vyskupo Friedhelmo Hoffmanno, Bažnyčia turėtų labiau išnaudoti skelbimui meninį paveldą ir krikščioniškąją kultūrą. Vyskupas priminė Viduramžių tradiciją – „Vargšų Bibliją“, kai beraščiams žmonėms paveikslais buvo perteikiama Išganymo istorija. Pasak jo, šiandien daugelis žmonių nebesupranta religinės kalbos ir neįstengia tiesiogiai imtis Biblijos.

Spalio 14 d. generalinėje kongregacijoje žodį tarė LVK atstovas Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila. Jis kalbėjo apie Biblijos įtaką kultūrai, ragino atpažinti malonės ženklus istorijoje. Remdamasis Sinodo darbo dokumentu vyskupas R. Norvila iškėlė piligrimystės ir Šventąją Žemę – kuri vadinama penktąja Evangelija – svarbą.

Spalio 14 d. popiežius Benediktas XVI, iki tol dėmesingai sekęs pranešimus, pirmąkart įsitraukė į Sinodo diskusijas (ankstesnių Vyskupų sinodo asamblėjų metu popiežiai taip pat įsitraukdavo į debatus). Be iš anksto parengto teksto Benediktas XVI kalbėjo apie Šventojo Rašto aiškinimo kriterijus gyvojoje Bažnyčios tradicijoje. Jis rėmėsi savo knyga „Jėzus iš Nazareto“ ir gyrė svarbų istorinio kritinio metodo indėlį plėtojant egzegezę. Popiežius ragino įveikti atotrūkį tarp istorinio kritinio metodo ir dvasinės Rašto skaitybos.

Spalio 15 d. pasibaigus plenariniams posėdžiams generalinis reliatorius kardinolas Marcas Quilletas skaitė diskusijas apibendrinantį pranešimą *Relatio post disceptationem*. Kanados kardinolas pabrėžė, jog jo pristatomas dokumentas yra ligtolinių diskusijų sintezė. Diskusijose kalbėjo 229 Sinodo tėvai, trijų Sinodo tėvų pranešimai buvo pateikti raštu. Kalbėjo devyni kitų bendruomenių delegatai, 22 stebėtojai. Generalinio reliatoriaus parengtas dešimties punktų pranešimas tapo atsparos punktu diskutuoti mažose grupelėse.

Pirmą dokumento dalį kardinolas pavadino „Dievas kalba ir išklauso“. Joje yra trys punktai. Pirmasis punktas „Apreiškimas, kūrimas, išganymo istorija“. Jame pateikiami Benedikto XVI svarstymai 118 psalmės tema per pirmąją generalinę kongregaciją. Popiežius ten priminė, jog Dievo žodis yra nuolatinis visos tikrovės pamatas. Antrasis punktas pavadintas „Kristus, Šventoji Dvasia ir Bažnyčia“. Trečiasis punktas yra apie Dievo žodį, liturgiją ir išiklausymą. Čia apibendrinami pranešimai, kuriuose raginta sustiprinti ryšį tarp Dievo žodžio ir liturgijos. Taip pat kalbama apie pašaukimą išiklausyti į Dievo žodį, apie Bažnyčią, mokančią klausytis Dievo žodžio. Kita pranešimo dalis pavadinta „Dievo žodis, Šventasis Raštas, Tradicija“. Ši tema pristatyta keturiais punktais: pirmajame atskleistas Dievo žodis kaip istorinis įvykis, nurodomas Šventojo Rašto ryšys su tikinčio žmogaus gyvenimu, taip pat įkvėpto Dievo žodžio glaudus ryšys su gyvąja Bažnyčios tradicija. Antrajame punkte keliamas Dievo žodžio vienumo ir primato klausimas, taip pat vienybė tarp Rašto, Tradicijos ir Bažnyčios Magisteriumo. Trečiasis punktas skirtas Šventojo Rašto ir Eucharistijos santykiams. Čia kalbama apie sakramentinį Dievo žodžio matmenį, pabrėžiama homilijų reikšmė. Ketvirtajame šios dalies dokumento punkte aptariamas egzegezės ir teologijos ryšys. Trečioji diskusijas apibendrinančio dokumento dalis pavadinta „Dievo žodis, misija, dialogas“. Joje kalbama apie Dievo žodžio ekumeninį matmenį, taip pat jo reikšmę tarpreliginiame dialoge. Paskutinis šios dalies punktas – komunikacija, skelbimas, vertimai. Kardinolas reliatorius pasiūlė 19 klausimų darbui mažose grupėse. Pavyzdžiui, siūlyta pasvarstyti apie Mišių lekcionario reformą, kompendiumo pamokslininkams reikalingumą, egzegetų, teologų ir sielovadininkų bendradarbiavimą.

Antrąją Sinodo darbo savaitę vainikavo ekumeninis įvykis: spalio 18 d. Siksto koplyčioje vykusiuose Mišparuose dalyvavo taip pat Konstantinopolio patriarchas Baltramiejus I. Konstantinopolio patriarchas pirmasis pasakė pamokslą Vyskupų sinodo nariams, išskeldamas Šventojo Rašto svarbą krikščionių vienybei. Angliškai kalbėjęs Baltramiejus I priminė stačiatikių įsitikinimą, kad sinodalumo ir primato principai bendrai sudaro bažnytinės organizacijos struktūrą. Katalikų ir ortodoksų dialogo komisijų susitikime Ravenoje buvo parodyta, kad šių dviejų principų tarpusavio priklausomybė galioja visiems bažnytinio gyvenimo lygmenims.

Mišparų metu Benediktas XVI ir Baltramiejus I sėdėjo ant dviejų tolygių sostų. Pagiedojus psalmes, perskaitytas skaitinys taip pat graikiškai. Siksto koplyčioje buvo susirinkę visi 253 Sinodo dalyviai, taip pat stebėtojai, delegatai ir ekspertai. Benediktas XVI padėkojo už patriarcho kalbą ir sakė, kad ji paliudijo tikros bendrystės patirtį. Popiežius taip pat atkreipė dėmesį į patriarcho kalboje cituotus Rytų Bažnyčios tėvus. Pasak popiežiaus, Rytų ir Vakarų krikščionys turi bendrus Bažnyčios tėvus.

Benediktas XVI kanonizavo keturis palaimintuosius

(KAP, KAI) Spalio 12 d. Šv. Petro aikštėje Benediktas XVI vadovavo šiemet pirmoms kanonizacijos iškilmėms, kurių metu šventaisiais paskelbti keturi palaimintieji iš Šveicarijos, Italijos, Indijos ir Ekvadoro. Šventųjų skelbimo kongregacijos prefektas arkivyskupas Angelo Amato pristatė naujus šventuosius: kunigą Gaetano Errico (1791–1860), Švč. Jėzaus ir Marijos Širdžių misionierių kongregacijos įkūrėją; ses. Mariją Bernardą (Vereną) Bütler (1848–1924), Marijos Padėjėjos pranciškonų misionierių kongregacijos įkūrėją; klarisę ses. Nekaltojo Prasidėjimo Alfonsą (Anna

Muttathupadathu, 1910–1946), pasaulietę Narcizą de Jesús Martillo Morán (1832–1869). Benediktas XVI iškilminga formuluote paskelbė, kad jų vardai įtraukiami tarp Bažnyčios gerbiamų šventųjų.

Homilijoje popiežius susiejo kanonizacijos iškilnę su liturginiais skaitiniais apie dangiškąjį pokylį. Jis kalbėjo apie kiekvieną naująjį šventąjį: itališkai apie kun. Gaetano Errico, vokiškai apie motiną Mariją Bernardą, angliškai apie ses. Nekaltojo Prasidėjimo Alfonsą ir ispaniškai apie Narcizą de Jesús Martillo Morán. Pradėjęs nuo kun. Gaetano popiežius pabrėžė, kad šventieji buvo pamėgę rožinio malda. Šventasis Gaetano norėjo tapti iš pradžių kapucinu, vėliau redemptoristu, tačiau nebuvo priimtas dėl jauno amžiaus. Studijuodamas Neapolio kunigų seminarijoje kasdien eidavo po 8 km namo, nes tėvai neturėjo pinigų sumokėti už išlaikymą seminarijoje. Išventintas kunigu per rekolencijas išgyveno redemptoristų ikūrėjo šv. Alfonso Liguori apsireikimą, jo ikvėptas įsteigė vienuoliją, pastatydino bažnyčią Švč. Sopolingosios Mergelės Marijos garbei.

Kalbėdamas apie vienuolijos ikūrėją motiną Mariją Bernardą Bütler popiežius iškėlė jos ištikimybę ir džiaugsmingą tikėjimo skelbimą. Kanonizacijos iškilnėje dalyvavo taip pat gydytoja iš Kolumbijos Mirna Jazmine Correa. 2002 m. būdama 29 metų ji sirgo sunkia plaučių uždegimo forma ir pal. Marijos Bernardos užtarimu mediciniškai nepaaiškinamu būdu buvo išgydyta. Iš Šveicarijos Aargau kantono valstiečių šeimos kilusi Verena Bütler ten įstojo į kapucinių vienuolyną, vėliau vyskupo kvietimu įsteigė Marijos Padėjėjos pranciškonų misionierių vienuoliją Ekvadore; dėl politinių priežasčių turėjo bėgti į Kolumbiją. Šventoji Marija Bernarda palaidota Kartagenoje (Kolumbijoje) ir yra labai populiari šioje šalyje.

Ekvadoro šventoji Narciza de Jesús Martillo Morán turėjo Kristaus žaizdų stigas. Ji nebuvo įstojusi į vienuolyną, bet buvo priėmusi privačius neturto, skaistybės ir klusnumo įžadus. Ji kasdien priimdavo šv. Komuniją, nors anuomet tai buvo neįprasta. Jaunystėje ji mėgdavo melstis netoli tėvų namų esančiame miškelyje, ten dabar yra maldininkų lankoma vieta. Po tėvų mirties ji viena gyveno uostamiestyje Guayaquil, užsidirbo duoną siūdama, pagarsėjo vargšų ir ligonių globa, vėliau mirė sostinėje Limoje. Po mirties šventosios palaikai skleidė malonų kvapą. 1998 m. jie perkelti į gimtinėje pastatytą naują šventovę.

Indijos klarisė ses. Alfonsą popiežius pavadino „kantrybės ligoje pavyzdžiu“. Benediktas XVI citavo naują indų šventąją: „Dieną be kančios laikau prarasta diena.“ Drauge ji buvo kupina amžinosios laimės vilties. Ses. Nekaltojo Prasidėjimo Alfonsa yra pirmoji naujųjų laikų Indijos, taip pat pirma malabarų apeigų katalikų šventoji. Po motinos mirties mergaitę užaugino jos senelis malabarų apeigų katalikų kunigas. Būdama 13 metų ji apdegė per nelaimingą atsitikimą. Sužalojimas atsiliepė visam tolesniam vienuolės ir mokytojos gyvenimui, jos padėtį dar pasunkino 1940 m. išgyventas plėšikiškas antpuolis. Vienuolė mirė turėdama 35 metus. Jos kapas malabarų apeigų katalikų Palai vyskupijoje pastaraisiais dešimtmečiais gausiai lankomas piligrimų.

Kanonizacijos iškilnėse dalyvavo apie 5000 indų piligrimų, tarp jų 700 kunigų. Oficialiai vyriausybės delegacijai vadovavo darbo ministras (praktikuojantis katalikas) Oscaras Fernandesas. Benediktas XVI homilijoje nekalbėjo apie smurtą prieš krikščionis Indijoje. Jis pamerkė induistų fundamentalistų išpuolius per Viešpaties angelo malda, drauge išreiškė solidarumą su Indijos krikščionimis.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

mons. Gintaras Grušas
kun. Lionginas Virbalas SJ

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / kun. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Rimantas Kaunietis
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / mons. Arūnas Poniškaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
Faksas (37) 323 853
El. paštas lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Savanorių pr. 192
44151 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2008, „Bažnyčios žinios“